

מערכת

ט

גדולים

ט.

יש על רות וס' מנות הלוי על אסתר ומכנה אותם לקח טוב בשם העיקרי לפסיקתא שהיא לקח טוב:

ובביבליאומיקא של הדוכוס בפירינצי מצאתי שם בס' בלוי קרוע פסיקתא על בראשית שמות כתוב בקלף ישן וכבר כתבתי בשה"ג (טיין לעיל) דבעיר הקדש כבר ראיתי פסיקתא מבראשית שמות כ"י וחיבר גם על חמש מגלות כמו שנראה בס' מנות הלוי. וכבר כתבנו כמה זמני ששם הס' לקח טוב:

(ה) מה' מוכיה הכהן חיבר מעשה מוכיה והיה בנו של הגאון

הרב המחבר ברכת טוב [באשר] כבר כתבתי (לעיל) במערכת ב' (עין זרחת טיב נח"צ). והוא היה ממשפחה מיוחסת הנקרא מאנו איסקריב"י. והיה לו שם בחצר המלכות מקושטנרניא ברפואה. ועלה לירושלים עה"ק בזקנתו והיתה מנוחתו כבוד שנת הפ"ט. ובקטנותי ראיתי בכ"י שהתחיל לחבר שקלא וטריא על ס' זהב שיבה להרב מהר"ש אלגאזי ז"ל:

(ו) מה' מוכיה הלוי ה' תלמיד הרב הגדול מהר"ר שלמה סאגיס זלה"ה חיבר ס' חן טוב דרושים וראה עיני לאבי התעודה מהרי"ט בס' דרשותיו פרשת חיי שרה כתב וראיתי להחכם השלם עמית בתורה ובמצות כמה"ר מוכיה הלוי נר"ו שכתב בספרו וכו' ועם שהוא אהובנו האמת אהובה יותר אצלנו וכו'. וישם בספר חן טוב מביא הרבה פירושים ודרושים נחמדי' משם רבו זלה"ה:

(ז) רבינו טודרוס מטודיטורא

אבי הרמ"ה ה'מכונה אבואלעפעע כמ"ש הקורא דף י"ט ע"ב:

רבינו

(ח) רבינו מוכיה אחד מבבלי התוס' כמ"ש בקמא דף ס"ט:

(ט) רבינו מוכיה כתוב בתשובת רבינו אביגדור כ"ץ הביאה הרב שבלי הלקט שבלת רכ"ה א' וז"ל וכן ראיתי בכתב שאלת דברי תורה אשר שאל הרב רבי מוכיא מבורגוניא מלפני מורי רבינו גרשום משפירא ז"ל. ורבינו מוכיה סתם מביאו המרדכי ובפסקי מהר"ם ריקאנטי תדיר. (ואולי הוא הג"ל):

(י) רבינו מוכיה בר אליא מוכירו המרדכי: ב

(יא) רבינו מוכיהו בר' אליעזר חיבר פסיקתא זוטרותא ויקרא עד גמירא. ומדברי ס' הפרדס בתחלתו ומרבינו ירוחם נתיב י"ט חלק ה' ומס' הניא ס' פ"ה ושכלי הלקט ס' קי"ח ומהרא"ש הלכות תפילין נראה דשם הס' מדרש פסיקתא הוא לקח טוב. ושמו נאה לו כי הגאון המחבר רבינו מוכיהו. וגם בכל פרשה מתחיל בפסוק שנאמר בו כי טוב:

ואחר זמן רב בא לירי פסיקתא זוטרותא כ"י מבראשית ישמות ע"ד פסיקתא הנדפסת והיא מרבינו מוכיהו ושם כתוב בפ' דשם הספר לקח טוב. וכתוב שם פ' שמות וז"ל בשנת ד' אלפים הת"ן שהיא אלף ופ"ח לחרבן ג' אני מוכיה בנו של רבינו אליעזר הגדול ז"ל בינתי בס' אלהינו ואתנה לבי על אורך גלותנו כי אזלת יד וכלו כל הקיצים ואין הדבר תלוי אלא בתשובה וכו' עכ"ל. ולפי"ז היה בזמן הרי"ף וסיעתו וחיבר מדרש רות ומדרש אסתר ד' הביא מדבריו הרב מהר"ש בן אלקבץ בספריו הקדושים שרש

הגה מנחם ציון

מופת ועמ"ש עליו החסיד הש"י יעקב כסה"ק אור החיים וכו' נזכר המור דו"ו דק"ח ע"ש ואשרי לנו שחגגנו בו וביקע על דלתותיו יום יום כס' ח' ספר זכ' מזה וע"ד משנה תורה להרמב"ם:

(א) ובהנפס הוא כס' פסח סע"א, וז"ל כס' ר"ג מפירא רק רבינו שמה משפירא וז"ל גם כאל:

(ב) ועין תענית פ"ק:

(ג) וז"ל דל"ל אלק וכו' שדי חודגן היות ה' ג"א תתכ"ח ויותר נ"ל דל"ל ד"א תתנ"ו, וגם נפד' אומר כ' כוהל ואני כותב להיות וזכרון תעשה בשבט קדוש עיון קהל מגולל במסדו עולם הם ונשיהם נביהם ונביהם כיום א' בפרוס הג' השמות ושבתו כל' א' על קד"ה כס' ד"א תתנ"ו:

(ד) ועד היום נדפס ס' לקח טוב על כל התורה ועל מגלת אסתר וזו וזכר עט הסג, ובאור קהל לזכר"ש מלכות:

(ה) וכו' משם"ק נפ"ו:

לג

גדולים

ט

מערכת

ראיתם בכ"י ישן מאד ונפטר שנת מ"ג
לאסף הששי :

(ח) רבינו שוורדוס בן אחיו של הרמ"ה ו'
חיבר חידושי יבמות הזכירם
הרב מהריק"ש ח"מ סוף סי' ז'. ואני

י.

אומרים דחיבר הלכות פסוקות ומה"ג
קבצם ד' וסגי נהור הוה והיה בשנת ד'
אלפים תקמ"ו (ח) וכתב מרח"ו ז"ל כי
הוא משרס זיהרל עילאס ואלכ. ועיין בצמח
דוד וראיתי בספר כ"י ישן נושן שכתב
כמה סוגיות ופרקים בנמרא והיה בשנת
ד' אלפים תצ"ט. ועמש"ל ריש מערכת
גימ"ל (עיין נמרא נח"ב) :

(ט) רבינו יהודה (עיין הרי"ף) :

(י) מהר"ר יהודה איסקירא הביא
השובתו בספר אבקת רוכל
סימן מ"ח :

(יא) מהר"ר יהודה אלגאזי ז"ל הוא
רב המפולפל הביאו הרב
גופי הלכות דף מ"ו וכתב שם שהוא בר
פלוניתיה מהרב אבי זקנו מה' משה
בנבנשת די שינוביא ז"ל ע"ש. ובספר
דובב שפתי ישנים בראשו יש שקלא
ושריא מהרב מהר"י עם הרב מהר"ם
הנובר ע"ש :

(יב) רבינו יהודה אלמדארי (עיין
הרי"ף ד"ה ודע שהרבה גאונים
הדורות וכו') :

(יג) רבי יהודה אלפכר הנשיא (עיין
רבינו דוד קמחי) :

(יד) מהר"ר יהודה אריה ממודינא
אחר מרבני וויניציא מדקדק
ומשורר

(א) מהר"ר יאיר חיים בכרך' (עיין
מהר"ר חיים יאיר) :

(ב) רבינו יאיר בן הרב רבינו מאיר.
מזכירו בשבלי הלקט ח"א
שבטת ריי"ח : א

(ג) מהר"ר יאשיהו פינמו חיבר
כסף נבחר כסף מזוקק
כסף צרוף ונרפסו. ועוד חיבר כסף נמאס
פי' איכה קבוצת כסף ב' קצור דיני נשים
וממונות כש"ע כ"י וחיבר מאור עינים
על עין יעקב וחיבר שו"ת ולא נרפסו
ויש איזה תשובות מהרב בשו"ת מהרי"ף ז'
ובס"ם יד אהרן א"ה ח"א ומהר"ש
ויטאל חתנו : ג

(ד) מהר"ר יודיה הנקרא טיאה (עיין
מה' נתנאל ווייל) :

(ה) רבינו יודיה בר ישראל
מנורבירק הובא בתשובות
מהר"ם ד"פ ס"י וד"ק ס"י י"ג :

(ו) מהר"ר יודיה דבדן (עיין מה'
ליב בנו של הרב שער הפרים) :

(ז) מהר"ר יודיה שלמה מנורצי
(עיין מנחת סי' נח"ב) :

(ח) רב יהודאי גאון כבר כתבנו
באות ה' (עיין הלכות גדולות
נח"ב). דאיכא מרבוותא דאמרי שחיבר
הלכות גדולות והסוברים דלא חיבר ה"ג

הנה מנחם ציון

(ו) כהמ"ם חולר הכבוד פי' על חלוצות הש"ס וגדפם (עתי"ב ח' מ"ב) ובס' חולר הכבוד (נאוויזוואכר תקס"ח)
כתוב בשער הס' דרבינו שוורדוס ה' אבי הרמ"ה וזה עשות לדעתו דלפמ"ש בספ"ק דר"ה ל"ה רבינו שוורדוס
רק בן אחי הרמ"ה ותלמידו (ואולי פל שמו נקרא) וגדפם ג"כ ליקוטי רבינו שוורדוס הלוי ליומא ומגילה והמה
כתוב ס' סס חיים (ליוורנא תקס"ח) :

(א) ובהפסס הוא ככלל ס' ד' :

(ב) והוא ה' חתנו של הג' בעש"ה זרע חכמה וכמש"ס בחו"מ ס"ב וס"ג ע"ש :

(ג) ובס' חזון טובדי' פ' אמוצ הכיז ג"כ ס' לרור הכסף שחי' הרב (מידוי' הרב מהר"א קפל) ובדמשק ערש מנוחתו
ש' ת"ח כמ"ס מהר"ם וויטאל כמ' קמח" : ד) וגדפסו גם אלו בעיר וייכו"ל :

(ה) ולפמ"ש מהר"ב"ד כמ' הקבלה ה' מקב"צ ש' פטירתו ונהג בשלוותו ג' שנים ומתלה וכו' ואחיו רב דודאי
ה' גאונים בתרתי מתיבתא בפרק אחד. ולפי"ו ל"ל כלל למ"ש בעל תולדות רבינו נתן בעל הערוך ולשנש
הס' (פ' הגה' והערות ע"ס הזה להמעתיק החכם ב"י) ובמרכזי ד"ס מו"ק ה' אכלות כ' כמס' ר"ח ד"ל גאון
מחור עינים הוא ופעמים ה' תלמידו כותבין משמו דברים שלא ילא מפיו ולא עלה על לבו ע"ש :

מערכת

גדולים

(טו) מה' יהודה אשכנזי (עיין מ' צבולי יענץ): (ט)

(טז) מהר"ר יהודה בן אשר (נינו של הרא"ש) (עיין בסמוך):

(יז) רבינו יהודה בן הרא"ש אחיו וחתנו של רבינו יעקב בעל הטורים (י) וכתב ס' יוחסין בד' ל"ב דפים אמשטרדם שבזמן צרה הרגו עצמם רבינו יהודה ואשתו וחמותו אשת רבינו יעקב בעל הטורים בטולימולה:

ובס' הביא ספר יוחסין משם מרדכי דיבא דירא שאינו יכול לעמוד כנסיון וכו'. וכתב שיש לו ראיה חזקה מ' מהבא כונס שהפיל עליו מהנג על שלל וזה להודמן באשכנזיה דרבי וילאח בת קול שמומן לחיי העה"כ כמ"ס פ' הושא. ע"ד הרב ספר יוחסין ע"כ: ואף דמין כס' בדק הבית י"ד ס' קנ"ז כתב ד"ש חוסרין. ראיה להרענ"א בח' ע"א דף י"ח שהתיר משם ר"ת וכתב שכבר הורה זקן וגדולי לרפת התירו הלכה למעשה ע"כ:

ומהרי"ט בחידושי' להתבונן סוף פ' הושא כתב דעס' הוא קל"א שהפיל עליו היינו על שמילא שבת ונראה לו. וכ"כ מהר"ר בללל בשו"ת מקובלת שם וכתב שכן שעת מפי רבינו קלונימוס בירושלם ע"כ: ומחלן ק"ת ראיה דלאני משום השוכה לכפר שונותיו וכעובדא דיקים איש לרבות בכ"ר ור' אלעזר בן דורדיא ש"ק דע"א אכל מהר"ס יפה ביום האר צ"ר פ' ס"ה כתב דלאני רשאי וכו' משום חשונה ע"כ. והרב שכות יפקד ח"ב ס' ק"א דחה דבריו ע"כ. ומיחו' אחד הרוואס בעניני יראה ד"ש מקום לסכנת מהר"ס יפה ויש להלץ צדו. ומ"מ נראה דאף לדעת מהר"ס יפה דהוא בכלל אף את דמסס היינו חסורא לחוד אכל אינו בכלל מאכד עלמו לדעת שאין מתאכלין עליו וכו' כ"ל:

ומ"ש הרב ס' יוחסין שם דהיא עובדא דרבינו יהודה היה ישנה קנ"א נראה. דהוא מ"ס. והוא עצמו בדף ק' ע"ב כתב נפטר מהר"ר יהודה בן הרא"ש שנת ק"מ. (יא) ושם

ומשורר ודרשן (י) חיבר בית לחם יהודה הו"ס על עין יעקב (י) ויותר חבורים מדרשות ומפתחות:

אף הוא דרש דרך לחות ותפרעו כל עלתי ותוכחתי לא אכיתם, וכתוב שמעו מוסר וחכמו ואל תפרעו, הוא היה אומר כי כשאלם קונה חפץ אחד כמעטותיו הוא רשאי לגזול בחפץ ההוא ולהשליכו ולאגדו ואין מי יאמר לו מה תעשה כי כספו חפץ ולא חיים כמע"ה. אך אם אדם חשוב נותן לחברו חפץ כמתנה אין התקבל רשאי לגזול בחפץ כחפצו כי הדברים מגיעים לכבוד הנותן, ומשום כבוד הנותן לרץ להשתמש בחפץ ההוא כהלכה אבן כפי תוכחות ויוס יוס ואחת מניית תוכחתי ואין איש שם על לב. ונראה הדברים כי כיון שאלם קונים לי שבר על הדרכות ח"כ נראה כעניינם שאלם קונים התוכחות שאני דורש כבאר בפסכס ב' אלי, והנה כי כן הו"ל כאלו קנייתם חפץ ורשאים אחס לשברו ולאגדו וז"ל ותפרעו כל עלתי ניתנה פריע"ה על עלתי שם הדרכות והתוכחות ובכסף מלא קנייתם אותם ועל כן תוכחתי לא אכיתם כי אחס רשאים בחפץ שקנייתם לעשות לרונכם. לכן אני אומר מכאן ולהבא לא תתנו מאומה וגמלא שאני נותן לכם מתנה אלו התוכחות ולרץ לקבלם שכבר פנים ופיה לא לנאות מאחר שם מתנה, וז"ל שמעו מוסר וחכמו שתקבלוהו ותתחכמו לקימו ואל תפרעו"ו לא תפרעו הדרכות והיו לכם נתונים נתונים מהם. אלו דבריו דרך לחות:

ראיתי ס' חיי יהודה בכ"י להרב הנוצר יודיע דבריו שכותב שם כל העובר עליו ביומי חייו הן למוטב ורואיתו לכתוב דבר פסטי. כתב הרב הנוצר שהוא בתהלה לא היה מאמין בגלגול. ויקר מקרה ששכנתו ילדה בן וכמעט בתוך חדש ללידתו חלה הילד בתללים קשים שונים ולסוף ששה חדשים ללידתו קץ והיה גוסס ושכנתו קראה להרב הנוצר שיער פסוקים ודברי תורה בלאת נפשו ומכאן המורים באיעלית והוא הלך וראה הילד מנעמק ורע הוא גוסס וקרא איזה מומרים והילד פתח עיניו ואמר שמע ישראל ה"א ה' אחד וילאח בשמות בלתי הוא פלא. ומיחוס הוא והלאה האמין בגלגול כי עין בעין ראה ילד בן ששה חדשים חולה מנעמק ורע והוא אומר בגדול בענין שפתי' פ' שמע כלו בקול רס. ע"כ דבריו שראיתי בכ"י בספר הנוצר: (ח)

הגה מנחם ציון

- (ו) נולד כבולגריא חסר בספרד ה"א שלי"א כ"ח ניסן, (ועיר מודיעה הוא ג"כ אשר בספרד המדינה) ונפטר בוויניציא כ"ו אלול ת"ת, וכו' תלמיד למר"ס הרקובני, וע"ס לוואחו נחרת על מצבתו בזה"ל ד' אמות קרקע בתלר זה אבן קנין סודר מימות עולם, הקנו ממעל ליהודה ארי' ממודינה בזה נסתר ונעלם:
- (ז) ומכונה בשם ס' הנוצר גם ח' ספר גלי אש (קלור ס' וזה פסח אכרנבאל) ד"ו שפ"ט וכו' שם שחי' גם פי באריכות בע"פ ומכונה בשם גלון יהודה, גם ח' ס' גלות יהודה (א"ת ג"כ בשם פסח דבר) ד"ו תנ"י ס' לב הארי' ומגן ולינה (ד' ברעסלוי) וס' פי ארי' (ד"ו ת"ח) וכו' נאמר דלוק וארי' נוהס תולדות הקבלה (ובס' הרמח"ל ח' ענין השבות וקרא בשם מלחמת משה קנאת ד' זכאות, חוקר ומקובל, וגם נדפס בוארשא לח"ס אימת המגיפה על ארי נוהס) וכו' סוד ישרים סגולות ורפואות (מלאחי' בדישית הרב מהר"ר כ"כ) וע"פ חקי יסודים ונדפס וקוטרים בן דוד נגד גלגול הכסף כס' טוב עסס להרא"כ (פסד"ח תרע"ו):
- (ח) וע' כהנה ש"ץ בסוף הספר: (ט) ומתנה יהודה בח"ב:
- (י) והי' בזה"ל בתיים משני אחים הא' בת אחיו הר' יחיאל והשני ב"א הר' שלמה וכך מסודר בבאן ליון ולפיו"ו מ"ס ביוחסין שלחן לו כ"א ארי' בפ"ה הוא עעות ובזואי מלא כתוב דבריו יהודה לקח לו בת אחיו הר"י ופעם המדפיס דהוא רבינו יעקב ואולם הר"ת המה מומרים רק לרבינו יחיאל וכן המחבר העתיק כדברי היוחסין וז"ל, ואפשר לומר עוד דלפמ"ס המחבר דשנים ה' א' רבינו יהודה בהר"ס הנפטר על משכבו ע' ק"ט והשני נכר הרא"ש שנהרג בש' קרא"א ואולי הוא ה' חתן דודו הר"י בעה"ט וגם נתכוון לזה היוחסין מ"ס דבנחמ' לרה דרנו עלמס, רבינו יהודה ואשתו וחמותו א"ר יעקב בעה"ט ע"ס (וע' כהנה ש"י סוף פס):
- (יא) ביום אורי' תמוז, ועד היום נדפס לו ס' בש"ת ויחזק בישיבת אבותיו א"ך שנים:

לד

גדולים

מערכת

מבית דינו של הרב הגדול מהר"ם זכותו. ואחריו היה ר"י ור"מ שם בק"ק מנמובה יו' ושמענו שחשקה נפשו בתורה וגדול שמו בכל ערי איטליה כאשר תראה תשובותיו בס' שמש צדקה וס' פחד יצחק והיה מדרקק עצום וגדפסו כללי הדקדוק להרב ז"ל:

(כד) מהר"ר יהודה לבית גדליה (עיין מסכת ירמיהו נח"ב):

(כה) מר יהודה בן גיאון ממרוויקום (עיין מ' יוסף בן גליל):

(כו) מהר"ר יהודה ן וירגא הובאה תשובתו בשו"ת מרן אבקה רובל ס' צ"מ ומרן ז"ל השיב על תשובתו בסיון ק':

(כז) מהר"ר יהודה האביליוו היה רב בעירגא אמון ויש לו

תשובות בס' גנת ורדים וקורא לו הרב גנת ורדים נור החסידים ולעת זקנתו עלה לעה"ק חברון ת"ו והיה לראש ושמענו כמה ענינים מפרשיותו וקדושתו וראיתי מכ"ה הגהות על ש"ע א"ה: (יח) (כח) הרב יהודה החסיד (עיין זכר חסד נח"ב):

(כט) רבינו יהודה החסיד שחיבר ספר החסידים תלמיד ר"י

הזקן בעל תוספות ורבו של הסמ"ג כמ"ש בעשין רי"א דף רכ"ג ע"ד. וכבר כתבנו בזה לעיל במערכת הח"ת אית' לו בס"ד (עיין ספר החסידים נח"ב) ואנכי איש צעיר בספרי הקטן מחזיק ברכה י"ד ס' נ"ה. אות ד' צדדתי שאפשר דרבינו יהודה החסיד הוא רבינו יהודה מפארי"ש הנז' (עיין ר"י הורו בר שני"ג). ויש קצת הוכחה לזה דבמדרכי פ' כל שעה כתב משם אור זרוע כשהייתי יוצא מים ע"י רבינו יהודה מפארי"ש. ובמדרכי פ' ק דברכות כתב משם אור זרוע מורי רבינו יהודה

זשם בסמוך כתב נהרג ה"ר יהודה בן אשר חכם גדול דומה לאבותיו יודע כל התלמוד ועשה ס' חקות שמים הוא נינו של הרא"ש וכו' סי' השנה אל קנ"א עכ"ל יב' ונראה דזה ה"ר יהודה מורע הרא"ש ואינו בן הרא"ש הנז' ועמ"ש בהקדמת צדה לדרך: (יג)

(יד) מהר"ר יהודה די בוטון (עיין מחזה אברהם נח"ב):

(יט) מהר"ר יהודה בן בולאט יש לו הרבה תשובות

בס' אהלי המ' שהוא תשובות למהר"ר תם ן. יחייא שבס' תמת ישרים. ועיין סי' ז' וסי' ל"ח ושאר מקומות.

(כ) מהר"ר יהודה ביטון תשובתו בס' זרע אנשים כ"י: (יד)

(כא) רבינו יהודה ב"ר בנימן הרופא (טו) (ע' רבינו נדקיה בר' אברהם הרופא. רבינו שלמה מטרלני):

(כב) רבינו יהודה בן ברזילי אלברצלוני תלמיד רבינו

יצחק בר ראובן שבזמן הרי"ף. (טז) חיבר ספר העתים כמ"ש התוספות ס"פ היה קורא. והרשב"ץ ח"א סוף ס' מ"ו כתב שחיבר עוד ספרים והרב העיטור כותב עליו הרב המחבר סתם:

רבינו הרב הנשיא ר' יהודה אלברצלוני חיבר חבור גדול ונכבד בכל התלמוד דרך פירוש ופסק ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים שם חשך לאור ומעקשים למישור והוא הרב המחבר ספר העתים. כלשון הזה כהוב בס' קדמון כ"י ישן נושן. וחיבר הגאון הלז ס' יחוס שאר בשר בדיני נשים ותקון שמירת גדול ונכבד כמ"ש הרשב"ץ בתשובה ח"א סי' מ"ו ורמוריו לעיל:

(ג) מה' יהודה בריאל היה בק"ק מנמובה אביר הרועים והיה

הנה מנחם ציון

(יב) ואפשר דהוא הנמלא בריב"ש סר"ת, וכו' רבו של הר"י בן אלהאב כהמ"ס ארח סלומה וע"ס מנחם לספך פ"ה ע"ג, (ומה"ש המעתיק החכם ב"י בהסודותיו המה בלתי מוכנים ע"ס):

(יג) דלא נמלא שנה שום רמזו מיהו מזה. ומסרלו להזכירו אף דבר וזכר ונפטר מתלמודיו הי' ובגאנת ר"ח קרשקש הובא כשה"ק נזכר מעשה זו מ"ש קנ"ב וכו' בזה"ל בעלמלה קד"ה כרבים מה זרע נידך ד' הכשר והנחת הרא"ש ז"ל הם ונתיים ותלמידים ע"ס הי' לך לפניך דגודר רק כסתם זרע הרא"ש והיינו מאלאזיו אלל לא בניס ממש.

(יד) ועמ"כ מ' ע"ז: (טז) ממספחת הענינים וכמ"ס ד' ווילנא נדפסו חידושי למס' שקלים.

(טז) נדפס ממנו ג"כ פ"י ע"ס ירמיה: (יז) ושמ"ך ו מנחם תפ"ב:

(יח) וכו' הרב מו"ס שמסון כהמ"ס חלל בני' ותקן בני' על הגדה ומגלת רות (דו"ר תמ"ה) ואזינו בא כהמ"ס ס' תנ"ך משה"ק חננו:

רבינו יהודה החסיד והסמ"ג בנה יסוד ספרו על הרמב"ם כידוע. וגם מסדר זמנים מבואר דהרמב"ם עלה לשמים שנת תתקס"ד והסמ"ג היה בתחלת האלף הששי. ומ"ש בקורא הדורות דהרמב"ם היה תחלת זמן בעלי התוספות ואח"כ היה הר"י מפארי"ש הם דברים פשוטים מאד שמתחלת זמן התוספות עד סופן היו שנים רבות כמ"ש בנדפס מערכת ה"ו בס"ד (עיין תוספות נח"כ). ואלו היה זוכר שמהתוספות בע"א ששם הזכירו הר"י מפארי"ש מוכח בדף ט' שהיו בשנת י"ב לאלף הששי לא היה צריך להקשות ולתרץ. ועמ"ש בנדפס מערכת התי"ו בס"ד (עיין תוספות נח"כ). אלא שהרמב"ם לא היה בזמן התחלת התוס' ממש ודוק היטב:

אמנם כהאי דכתיבנא דרבינו יהודה מפארי"ש הוא רבינו יהודה החסיד לא נתברר לי ואני מסתפק שראיתי בתשובות מהרש"ל סימן כ"ט שכתב דתלמידיו ר"י אשר שמשו לפניו חד מיניהו רבינו יהודה בר יצחק מפארי"ש. (כ) ואלו רבינו יהודה החסיד שחיבר ס' החסידים הוא בן רבינו שמואל החסיד ונביא, גם שם בסוף תשובת מהרש"ל הזכיר כתב דרבינו שמואל ורבינו יהודה החסיד בנו היו משפיר"א וכ"כ בסוף תשובות מהר"ם ד"פ. הן אמת דבסוף ספר יוחסין כתב דרבינו יהודה החסיד בר יצחק תלמיד ר"י ועשה ספר הכבוד. וכמדומה שראיתי בספר חסידים שרומז לס' הכבוד ועמ"ש בנדפס מערכת ח"ת בס"ד (עיין ס' חסידים נח"כ): (כא)

(ג) מה' יהודה טיקמין (עיין נאך

היטב נח"כ): (כב)

רבינו

הנה מנחם ציון

יהודה החסיד ומה' אברהם ע"ש. (יש) ומה' משמע קצת דרבינו יהודה החסיד הוא רבינו יהודה מפארי"ש:

ואם כנים אנחנו בזה מבואר נגלה מ"ש מהר"י קולון שרש צ' וז"ל שהרי ידוע הוא שרמב"ם קדם הרבה להר"י אור זרוע שהרי רבינו יצחק אור זרוע היה תלמידו של רבינו יהודה מפארי"ש וכו' ואלו הרמב"ם קדם לרבינו יהודה עכ"ל. ובס' קורא הדורות דף כ' ע"ב כתב על דברי מהריק"ו וז"ל ויש קצת תימא במ"ש שהרמב"ם קדם לרבינו יהודה מפארי"ש שהרי הרמב"ם היה בזמן רבינו תם שהוא ראש לבעלי התוס' והר"י יהודה מפארי"ש הוא מבעלי התוספות שהרי נזכר בע"א דף כ'. ונראה דמ"מ הרמב"ם היה בזמן תחלת בעלי התוספות והר"י יהודה מפארי"ש היה אח"כ עכ"ל. ולפום מאי דאמרן דה"ר יהודה מפארי"ש הוא רבינו יהודה החסיד עצמו יפה אמר מהריק"ו בפשיטות דהרמב"ם קדם. שהרי בספר חסידים סימן כ' מעתיק לשון הרמב"ם פ"א ופ"ב מהלכות תשובה. והגם שאינו מזכיר הרמב"ם הדבר ידוע שהוא מועתק ממנו ולא חש להזכירו כיון שהדברים הם מרז"ל. ומ"מ ניכר שהר"מ קדם לרבינו יהודה החסיד כלומר שחיבור הר"מ קדם שנתפשמ. אמנם מסדר זמנים נראה שהרמב"ם וה"ר יהודה מפארי"ש היה להם ישיבה אחת בעולם. אלא שחבור הר"מ בחייו כבר היה מתפשט. ועמ"ש במערכת תי"ו אות י"א (ז"ל אות ט'. ועי' תוס' נח"כ):

ואעיקרא דינא לא יש להסתפק בדבר כלל שהרמב"ם קדם הרבה לרבינו יצחק אור זרוע. שהרי הסמ"ג ורבינו יצחק אור זרוע שניהם תלמידיו

(יש) עכ"ל או"ח רפ"ה:

(ב) הנקרא ר"י שירליאון והוא סתם ר"י המוכח בתוס', עמ"ג לאוין ה' שנת מדיני תולדות שג' בזה"ל וכן ח"ל מורי ר"י כר"י בשם רבו ר"י בר"ש וכו' פ"ט, והוא ר"י ה' זקוק כעל התוס' וע' לאוין סס"ט ובעשין ר"א וא"כ רבו של הסמ"ג ה' ר"י מפארי"ש ה' בר"ש אלף הששי ולא ר"י החסיד בר"ש חסיד ונביא כ"ר קלוגימוס. הזקוק הנפטר דרענגענבורג בחודש אלול תתק"ו לאלף החמישי וכן נדפסו תוס' ר"י על מס' ברכות ומיחסים לר"י החסיד והכלו בזה אחר ש"ה המחבר בס"ד ולא כמסקנא, וכל"ס רק להשיג מחקש עשו כן שיהא מריש"ל לזכור וצרי לכו מרי" וע"ל אות מ' קפ"ח (ובזה"ל ש"ן בסוף סס'): (כא)

(כא) גם כ"י דהיא חיבר סיד היחוד ליומי השבוע, ור"י בע"ס הנלחן עשה פי' עליו, ועי' אור קדמון להר"ם חאגיז ושבת מוסר פי"ו, וגם ח"י פי' לאויז כנזכר בס' חסידים. סי' תקמ"ט, ומ"ש המחבר וכמדומה שראיתי בס' חסידים שרומז לס' הכבוד והוא לסד"א שס' קל"ז תפ"ט ותס"ב פ"ט וברוקה ס' שט"ו: (כב) ובס' כתנות אור עה"ת ר"ס שמיני תמל"א הספד מר על כעל כאר היעב או"ח וכו' שם דהוא ואשתו נקראו חיים ל"ע כחכמניא כאלס הדבר על דרכם לעלות לאה"ק בשנת תפ"ג (או תפ"ח) ע"ש (ולע"ק דס' פרשת דרכים נדפס פי"א ט' תפ"ח סכרי כ' בהקדמה שם דנפסח תפ"ו נח נפס' דמר וע"ל סי' ס"ג וע"ל כנר הונא כנרע"ט או"ח שנת ש"ח סק"ן פ"ט) גם ח"י ס' מנהג מדינה עז"ח תפ"ח סק"א ע"ש:

רה

גדולים

מערכת

אנדלוסי בזמן רבינו מהר"ן מינאש כמ"ש הרשב"י בתשובות החדשות ד' פיורדא ס' תקל"ב. ובמחזורנו מחזור הספרדים שם אתה מוצא כמה פיוטים להרב הנז' ארש עריבה ושיחה נאה מתוקים מדבש לדבר צחות בארש נכוניות. אף הוא ראה והתקין שבח שפר מאמר המתוק לשבת זכור מי כמוד. ואחר הא"ב ראשונה חתם שמו בראשי החרוזים אני יהודה הלוי הקמן ברבי שמואל הלוי:

(לח) **מהר"ר יהודה ליאון** הובאה תשובתו בשו"ת פני משה ח"ב סימן י"ד והרב המחבר שקיל וטרי ברבני תשובתו ע"ש:

(לט) **מהר"ר יהודה לירמא** תלמיד מהר"י באסן ותלמידו מה' שמחה הרב שמות הגיטין. חיבר כמה חבורים ולא יצאו לאור כי אם קצת שו"ת פליטת בית יהודה: כז)

(מ) **מהר"ר יהודה לאנדא** (כח) אביו של הרב המחבר ס' האגור והזכיר לאביו בספרו בכמה מקומות ומהם סימן א' וסי' ד' וסי' תקי"ז תקי"ח תקי"ט וסי' תשס"ג וסי' אלף שפ"ג: כט)

(מא) **רבינו יהודה בר מאיר הכהן** הזקן (עיין רבינו נחמן מאיר הגולה):

(מב) **מהר"ר יהודה** (ל) בן הגאון מהר"ם מפאדובה שקיל וטרי עם מור"ם

(לא) **רבינו יהודה בר יצחק** מהר"ם ריקאנטי מביא דינים משמו בכמה דוכתי ומהם סימן קצ"ט וסימן ר"ד וסימן רט"ו: כג)

(לב) **רבינו יהודה בר יקר** פי' הירושלמי כ"ב הרשב"א בתשובה סימן תקכ"ג והיה פירושו ביד הרשב"ן כנראה ממ"ש בס' מנן אבות פ"ה דף ס"א במשנת רבי יוחנן הסנדלר:

(לג) **מהר"ר יהודה הכהן** אחד מרבני עה"ק ירושלים ת"ו מבית מדרשו של הרב פרי חדש חיבר חבור גדול על הרמב"ם וראיתו כ"י. וקצת חדשים ממנו מביא בספר מרכבת המשנה להרב מהר"א אלאפאנדרי נר"ו והוזכר הרב הנז' בשו"ת גנת ורדים ושו"ת זרע אברהם ובס' בתי כהונה ובסוף מים חיים להפ"ח:

(לד) **הרב יהודה כהן טנגוי** (כד) (עיין הג"מ ישמעאל הכהן):

(לה) **ר' יהודה הכהן** תלמיד רגמ"ה (עיין ס' דינים נח"כ):

(לו) **מה' יהודה ברע"ן** (עי' ס' מוסר נח"כ)

(לז) **רבינו יהודה הרוי** (כה) משורר עצום והיה אומר שירותיו נבח פני ה' בדבקות נמור וחבר ספר משירות והשבחות נמרצות והלצות ומליצות והוא העתיק ס' הכוזרי הידוע כז' והיה

הנה מנחם ציון

בג) ועשה"ל ס"י נ"ו ונ"ח וברוקה רפ"ג: (כד) וס' מתכמי טונים כהמ"ם אכן יהודה עש"ם רמב"ם ש"ע ועש"ת וכולל בו הרבה הגה' וח' על סוד וכ"י ונד"ת להרב גמ"ת לרפתי (ליורכא תקכ"ז) וס' אדמת יהודה נדפס בתוך ס' נחמ דוד נגאר (סס תקפ"ח) וע"ל ס' תל"א:

בה) ובחרו א' חותם בו יהודה הלוי בר שמואל בא' תלמוד. וכל אפונה דכיתו על מלכות קסטייליא, וס' מעטעלה ומכונה בשם אבו אלחסאן בן אללוי וס' חי עד ש' תת"ק וס' תל"ב הוכירו לזיוע פעמים בכבוד גדול (וע' ס' פנים) וס' ח' ס' הדין וס' נדפס. וס' בן זקונים וס' עש"ת וס' חס חס המכושב ומלחמה הפיוט ככז' אלול שאלומים קודם נעלה ממנו היא ומעטו יאלו הדברים ולא כנעל שפתי לזיוע שפתיסו לרמכ"ן ועש"ת רמכ"ן רפ"ד וס' חס רמ"ע ע"ס, ובס' חרדס יחס לו הפיוט אכן הקדושה היא כחמת להסיר אברהם בלחמה:

כו) וזה תמוה דהעתיק ס' הכוזרי הי' ר"י כר"ס אכן תכון וכמו כן ל"ע על בעל סה"ד, ובפרט כמה שמרכיב שם שני ר"י הלוי בא' ואך שנים אני יודע וז"ל שם ר"י הלוי בן זקונים כוזרי מלחמת התכמה והעושר מנחת יהודה ע"ל ונראה מזה לכאורה דכל אלו הם' בשבב כאן ומראה מקום להם, אב אחד לכלם וכ' הלוי ה"ס מוליד ואמנם ס' מנחת יהודה וס' מלחמת התכמה והעושר וס' מנחת יהודה דק לתכם אחרון היא ובמו ר"י כ"ד שפתי הלוי: כז) וגם ס' לחס יהודה אבות (סכניויעה ש"ד):

כח) כהמ"ם תוין כולל דינים מחודשים התמוהים לכאורה ומהם ע"ד חידה והיו תמלא וכעין ס' דברי תכמים ותדוהם, ולא כהמ"ל ס' ר"מ דמיסהכו לבעל האגור ולפמ"ש האגור ס' תל"ג נראה דלכיו חי' ס' גם בשו"ת ע"ש:

כט) וגם בהקדמה מזכירו ומאוד ל"ע על בעל שפתי ישיבס וסה"ד שכל' דלכיו של בעל האגור הי' שמואל בקוילי שמו, וכבר העיר אונן כזה כבוד ידידי הרב המנוח המה"ר משי"ל כה"ד ה"ס בס' כהמ"ם ע"ש: למד) וס' נקרא שמואל יודא קלנעלנבונגן (או מינן) ונבו הי' הכר מו"ס שאל וואהל ז"ל:

סוף מכות מביא כמה פעמים משמו בספר שבלי הלקט ח"א וח"ב כ"י דבריו לענין פסקי הלכות:

(נג) **מהר"ר יהודה עבאס** (ז) חיבר כסא כבוד פ"י המסכתות קטנות בלה סופרים אבלות ר"ת כסא כבוד דרך ארץ וישנו בידו כ"י והסכימו עליו הרב מה' יונתן גאלאנטי אבי הרב המנן ומהר"י שאראף רבם של מהר"ש פרימו והפר"ח ומהר"ש אלגאזי. הזקן ומהר"י חאביליו ומהר"ש וימאל והרב מה' דוד גרשון רב רושיד ושאר רבני מצרים:

ואגבי אודיע לתלמידי דבי רב כי אלו המסכתות קטנות הם שבעה כמ"ש הרמב"ן בסוף ס' תורת האדם בענין אבלות ישנה וז"ל ובמס' סופרים משבעה מסכתות קטנות וכו' ומסתבאר דהך מביילתא מנהגי תניא עכ"ל. ונראה דהשבעה מסכתות הם אלו. סופרים, שמחות הנקראת אבל רבתי בכתובות דף כ"ח ע"ש ופירש"י ושיטה מקובצת, בלה, דרך ארץ רבא וזוטא והני ארבעה נרפסו. ועוד ראיתי מס' גרים כ"י והזכירה הרב מגדל עז פ"ג דאסורי ביאה, ומס' ארץ ישראל ומס' כותים הזכירה הרמב"ן הובא במקובצ' מציעא דף קנ"ט ע"ג וז"ל מצאתי בחיצונה במס' כותים משבעה מסכתות קטנות וכו' ע"ש. והרי מבואר בדבריו לן שלשה מסכתות מהנזכר. וכן חסורי מחסרא הלמודא דבני מערבא מסדר קדשים שה' לראשונים כמו שנראה מדברי הראב"ד בהשגות פ"ב דבכורים דין ו' והרב המגיד פ' כ"ו דמכירה דין ח"י:

גם מהקדמת הרמב"ם לם' היד מוכח דהי"ל מביילתא משמות ע"ס התורה מה שאין ביריגו. וק"ק על הרב דינא דחיי לאוין קצ"ד שכתב תניא במביילתא ט"ס

מור"ם בתשובותיו סי' קכ"ו וסי' קכ"ז ומור"ם משיבו סי' קכ"ח ומהר"ר יהודה כתב לו סי' קכ"ט וע"ש סי' ק"ל:

(מז) **מהר"ר יהודה מהר"ל** (א) כב"ר מצליח (עיין נלח ישראל נח"ב):

(מז) **מהר"ר יהודה מילר** (א) (עיין מ' יצקנ צחק):

(זח) **מהר"ר יהודה מיניץ** (ב) נרפסו קצת מתשובותיו עם תשובות מהר"ם מפאדובא והיה בזמן הרא"ם. והרא"ם מזכירו לשבח. וכתב בהקדמת חסדי ה' להרב מהר"י יעבץ שראה להרב הגדול מהר"י מיניץ בן מאה שנים שעלה ובירך ברכת החמה ע"ש:

(מז) **מהר"ר יהודה מסעוד** יש לו תשובה כ"י בתשובות רבני מצרים כ"י ובס' זרע אנשים כ"י:

(מז) **מהר"ר יהודה בכה"ר** משה אלבומוני זצ"ל חיבר פ' על הלכות אישות וקצת גירושין מהרמב"ם בעה"ק ירושלים שנת הרע"ט וראיתי בכ"י הפי' הזה ישן נושן:

(מח) **מהר"ר יהודה בכ"ר** משה מפאנו (ג) יש לו כמה תשובות במקוה רווינו ויש לו תשובה בסוף ס' שלום הבית למהר"ם קאזיס וז"ל כ"י:

(מט) **מהר"ר יהודה נבון** (ד) (עיין קרית מלך רג נח"ב):

(נ) **מהר"ר יהודה בן ניסן** אב"ד דק"ק קאליש (עיין בית יהודה כ"ב): (לה)

(נא) **רבינו יהודה הנשיא** (י"ז) מנדינס נח"ב):

(נב) **רבינו יהודה בר נתן** חתנו של רש"י (ז) שהשלים לפרש

הנה מנחם ציון

(א) עכ"ט א"ח של"ד סק"ז, ואולי הוא כ"י בר יוסף מילר אב"ד קולוניא ארנשבורג ומיסער וז"ל י"ב ניסן תקי"א: (ב) ובס' רכ"ב ברח מתייך לפאדובא (ורבי ס"ל עס ר"א דלמדיגו עד שחזר משם לקדוש עיר מולדתו) ובמ"ך ש' רס"ט וקיס מקומו אלז הכ"י אכרנאל וזולאי ה"י מכוה מינץ ע"ש מקומו ולא כמו אלז קודמים מינץ בחי"ק:

(ג) והי' מכוה סאלאטרו כמ"ם מקום יבראל גידון מקום רווינו והוא ה"י ראש להאמרים:

(ד) וז"ל א"ך שבת תקכ"א וכמ"ס ב"ו ברוש ח"ב חס' קמ"ד:

(ה) וזימי חזקטו ב' תכ"ד ה"י אב"ד קעלש ובעל מג"א ה"י מניח דינו הלק אה"כ בקאלש, וסי' חתנו בל הג"מ מעגל קלוינר האכונה כסס זכר' הוביא וע"ס זכר' משלם בהקדמה, (ועמ"כ אות ת' סט"ו):

(ו) ספ' שנידפס בש"ס נזיר המיוחס לרש"י אינו אמת ודק הוא לריב"ן חתנו כידוע, והוא משובש מאוד בגירסות:

(ז) וזה לא כביר נדפס בשלימות בדיוק מאוד ומזוקק כספך לרוץ ומונה מכ"י בונים בש"ס ד' ויולא:

(ז) ובקוה"ד כ' משה יבוא עבאס וע"ס התחכמוני שער ג':

כמה תשובות בס' שבלי הלקט ח"ב כ"י ובס' ק"ח שאל רבינו דוד בר קלונימוס והשיב רבינו יהודה בר קלונימוס ובס' ע"ה בח"ב יש תשובה ארוכה וכתב שם בחתימה מני יהודה בר קלונימוס השואל בשלומך בחיבות מאירות ואהבות פליאות שבינינו המשרפות והמלהיבות תוכי הקרבים אשר לא יכנס נחלים קרים שוטפים ונהרות המושכים, ואודיע לכובר ר' יהודה בר משה ז"ל שעשיתי כמו שכתבת בנשתונך והרציתי הדברים לפני רבי התורה גדולי החכמה ונמנו והסכימו לדעת אחד כמו שכתבתי:

ותיבת קלונימוס כ"ל חסר וי"ו בין קו"ף לל"ד וכמו שכתבתי בענייני ספרי הקטן ח"ס שאל ח"א בס' ל"ת אות מ"ד וע"ש בחזקת כס"ד, וכ"י קלונימוס כתבנות מהר"ם ד"פ דף ק"ע ע"ב ודף נ"ד ע"ג ודף נ"ה ונ"ט ושאל דוכתי:

ודע שהוא אביו של רבינו בעל הרקח כמ"ש הרב הרקח עצמו והביאו מצרף לחכמה דף י"ד ע"ב מכ"י שכתב אני אלעזר הקטן קבלתי תפלות מאבא מורנו יהודה בר קלונימוס בן רבינו משה בן רבינו יהודה בן רבינו קלונימוס בן רבינו משה בן רבינו קלונימוס בן רבינו יהודה וכו' ע"ש"ב. ומסתמא הרב הזה היה אביו של רבינו הרקח והוא היה שואל שאלות מרבינו אפרים כמ"ש בפסקי מהר"ם ריקאנטי סימן נ"ח ודוק כי קצתתי:

(כג) ר' יהודה בן קריש (ע"ן אב ולאס נח"ב):

(סג) מהר"ר יהודה רוזאנים תלמיד מהר"ש הלוי ומהר"י משראני נכד מהרי"ם חתן הרב מהר"ר אברהם רוזאנים הזקן. חיבר פרשת דרכים וספר משנה למלך. ויותר שניכר תוקף גדולת תורו וסדר לימודו ובקיאיותו בספרי הנוראים. עוד מדובר בו נכבדות עשר ידות חכמה ובקיאיות וענוה גדולה ורבו עניניו אשר שמענו ונדעם. והרב פרי הורא בס' פ"ד ס"ק י"ג כתב ששמע שהרב לא רצה להדפיס בחורו בחייו לבל יעמד חי וימעה בכונת דבריו ויהשוב שהשיג

מ"ם הוא וצ"ל הניא בספרי עכ"ל. ולא היה הרב צריך למחוק הספר והראשונים הי"ל מכילתא. וכ"כ הרב מגדל עז ברין ההוא דא' במכילתא פ' דברים ובספרי: וכן מודעת זאת דמדרש הנחומא שבידינו אינו מדרש התנחומא שהיה לראשונים כמו שכתב הרב נחלת יעקב בהקדמתו ובפרשת בראשית. וכן כתב הר"מ די לונאנו במעריך דף מ"ה ע"ש. וכן חסר לנו כמה מדרשי רו"ל:

(נד) מהר"ר יהודה עניאל (ע"ן בית העיזאלי נח"ב):

(נה) מהר"ר יהודה זן עמר הרב הגדול והקדוש אב"ד ור"מ בעיר פיס חיבר פ' למדרש רבה בכ"י ושמעתי מרב אחד הי"ו שהוא סלה נקיה: לח)

והרב ז"ל היה מלומד בנסיס וכמה נפלאות אזני תשמעה שזרעו לו הן בעולות חי וגם אחר פועליו הן למתפלל על מלכותו הן לנשכע בשם הרב ז"ל וכו' ואל דברים נפלאים ובמעתו מפי רבני קדושי חכמי המערכ כי היה ח"ס אלהים קדוש ולא נהנה בכבוד תורה ולא קבל הספקה מהקבל והושלך לגוב אריות ויגיל אחר שנשאר שם יום וילול והיה קדוש ה' גדול והיו נשבעים כל אדם כי והנשבע על שקר ימות ועוד נפלאות שמענו ונדעם הן בעולות חי ואף כי אחרי מותו למתקת על מלכותו תלכזה י"ע וע"ן לעיל:

(נו) מה' יהודה עייאש (ע"ן בית יחודה נח"ב):

(נז) מהר"ר יהודה עלוש הביאו בח"ד מהתשב"ץ מור הראשון סי' י"ג וסי' כ"ה:

(נח) רבינו יהודה מפאריש (ע"ן רבינו יהודה הסכוד):

(נט) מהר"ר יהודה פריץ (ע"י פריץ לבנין נח"ב):

(ס) מהר"ר יהודה קורדובירו הביא תשובתו הרב גנת ורדים א"ה כלל ר' סי' ח':

(סא) רבינו יהודה בר קלונימוס בר משה הוזכר ויש לו

הנה מנחם ציון

(לח) וע' פ"ח י"ד סי' ל"ט: (לט) וכ' בני יהודה בס': (מ) והוא ר"י בר"י מפריס הקרבא שרלזאון או גור ארזים (ואולי היה הנזכר לעיל ס"י ל"א) והי' תלמיד הר"י זקוק רבו בל סמ"ג ואז"ל חתן הר"א מארזליס ונפטר ד"א תתקע"ו: (מא) נזכר בנרד"ק שורש שנה וע' הראב"ע ר"פ שמות:

מערכת

גדולים

בהקדמה דנח נפשיה דרב בפסח שנת תפ"ז:

(סד) **מהר"ר יהודה רפאל** קמחי
הובאה תשובתו בשו"ת
פני משה ח"ב סי' קכ"ג וה"ה משיבו
סי' קכ"ד והרב הזה הזכירוהו הרב פרשת
דרכים והרב דת ודין:

(סה) **מהר"ר יהודה שאראף** רב גדול
(בג) תלמיד מהר"ר. וזכירוהו
גומה והיה בארץ מצרים והסכים בספר
כסא הכבוד כ"י למהר"י עבאם כמ"ש
בנדפס (מהר"ר יהודה עבאם). ומהר"ם ו'
חביב בס' גמ פשוט דף פ"ו ע"א בכתובת
שם עיר רמלה כתב שהיה ב' גדולי הדור
הרב מהר"א ו' חנניה והרב מהר"ר יהודה
שאראפי ע"ש. והלך בשליחות ובכפר א'
הרגיש שהשוחט ע"ה והיה הרב מצמער
הרבה ושאל לו השוחט מה היה ואל
שמחו בנותרו שהיה חלדה וכו' (מ"ל)?
והלך ליוורנו ונפטר שם כמ"ש בסוף
קורא הדורות. ותלמידו הרב מהר"ש
פרימו בדרשותיו תמיד רומז דרכים משם
רבו והוא הרב הגז'. וגם היה רבו של
הרב פר"ח כנודע לנו מפי זקנים:

(סו) **מהר"ר יהודה** בנו של הרשב"א
מוכירו בס' הפרדס כ"י
על ברכות והוא חתום עם רבני ברצלונא
בענין החרם על הפלוסופיא אשר בשו"ת
הרשב"א סימן תי"ג:

(סז) **ההכ"מ ר' יהודה** בן שלמה
הספרדי הידוע בן חרייו:
(עיון פי' המסנה של הרמב"ם בח"ב: (מד)
(סה) **הגאון מהר"ר יונתן** (מה) (עיון
אורים ותומים קלור תקפו
כהן בח"ב: (סו)
רבינו

שהשיג עליו עכ"ר. והרב אור החיים הגז'
כתב לפי אשר שמע הוא זצ"ל:

אמנם ידענו נאמנה מזקני רבני קושטנדינא
יע"א שידעו שמה שלא הרפים
הרב הן בעורנו חי היה לפי רוב
הענוה הקבועה באמת בלבו והיה אומר
מה יתן זה לפוס רבנן. ועלה לשמים זקן
ושבע ימים שנת תפ"ז:

כבר נודע שהרב הגדול הגז' היה כותב ומעלה על ס'
ענינים נפרדים עפ"י סימנים. והמסדר מהר"ר יעקב כולי
זלה"ה שכל את ידיו ונתח אותו לנתחיו וסדרו בסדר
הרמזים גם סדר כל אשר מלא בגליונות והגהות
ונכתב בספר. ואם היות שהגדיל לעשות מלאכה וחכמה
בסדר נאה אפריון מנטייה. מ"מ לגדול המלאכה
בכמות ואיכות וזכו הטורח השאיר איזה גרגיר נתון
מלאכת הקדש וזכר לדבר פ"ט מנכורים דין ח' שדחה
דברי הרב ב"ח וקושייתו קוביא עומה אלא דלא שייך
שם וכו'ל' כזה באופן דהמעין יפקח עיניו אם יתכן
שמחמת הסדור הוא הדבר הקשה על הרב:

עוד זאת אדרש שבכמה מקומות שם איזה דברים
קלים בס' מש"ל ובפטר שככותב בתוקף להשיג על
האחרונים כל זה לאו מר חתים עליה ואינו מתורת
הרב. רק הן הן דברי הרב מר חמיו מהר"א רואנים
וכבר העתיק דברי מר חמיו בגליונות מהר"י
כולי מכתובת ידו וחשב דחורר דלוי' וזה קבלתי
מפוס רבנן קדישי. וכו'ל' מלאה יד יד כזה בספרים
אחרים. וזי בהערה זו:

מהר"ר רואנים גאון עוזנו הרב המחבר
משנה למלך ופרשת דרכים.
ראיתי בס' חדש שנדפס בפראנקפורט
דאדר שנת תקל"ה זה שמו מכלל יופי מב'
שבהקדמתו נסתפק מי היה הקודם בזמן
אם הרב מהר"ם אלשיך או הרב מהר"י
רואנים וכתב ששאל לחכמים וגם עיין
בסדר הדורות פשפש ולא מצא מי קודם
ע"ש. והוא פלא דהרב מהר"ם אלשיך
היה בזמן מרן הב"י והרב מהר"י רואנים
קרוב לדורנו. ואני הצעיר. דברתי ונשאתי
ונתתי עם אחיו של הרב ז"ל ה"ה כמה"ר
אהרן רואנים ועם כמה רבנים שהכירוהו
ושקלו ומרו בהדיה וכתוב בפרשת דרכים

הגה מנחם ציון

(מב) להרב המוכיח הדרשן מו"ה יחזק כהרם מו"ה בן ציון מקא"ק וסי' קק"ק אפעא (ואולי כונתו ע"ס לחם משנה):
(מג) כ' ובקו"ד דהר"י שארף ה' חבירו של מהר"י גוטה ולמדו יחד בישיבה של מעלה הר"י סגנדיי וכן בעל
קוה"ד בעלמו עמיה יחד: (מד) או אחרתיו כהמ"ס התחכמוני:
(מה) אמנם המחבר אינו דרכו להאריך בכ"מ עכ"ז מפני כבוד של אותו זקוק לא הו"ל לקצר כאן עוד יותר
מלא, ואמתי הספרון להמיות, בקצירת אומר, הג"מ יונתן נולד ש' תני"ו (בשנה א') עם הג' יעב"ץ בר
פלוטני"י לאביו הג"מ נתנעם (חתן הג"מ אריה לייב לינ"ץ אבד"ק פינטשוב) כמור"ם ועליו מקראתא אבד"ק
אייבשטיץ ובשפער אביו (י"ב חשוון תש"ח) למד בישיבת הג' בעל פמ"א בפרוסטקין וכווינן, ואח"כ בבית זקנו
בפינטשוב ובכתי' דו"ז הג"מ אליעזר בעלישו ומהחלה הופיע תורתו בפראג אלא חותנו הג"מ יחזק כהמ"ס
מיכל שפירא אחרי כסועת הגאון הר"א ברודא למיץ מפני המחלוקה שהי' שם בינו ובין הגאון מו"ה וואלף
שפירא בדיו מינקת חברו שחלטה ארסי דהר"א מן האוסרים וה"ג הר"י חתום בפסק הגר"א"ב והח"ץ עם
הגאון מו"ה וואלף שפירא. ואולי זאת הסיב תחלת נתינת המחלוקת של בנו הג"מ יעב"ץ, ועשות כהמ"ס בני
האוכה, ואכמ"ל עד אשר שוב חשיב את שארית ציון ככופ הס':

(מו) גם ח"י ס אלוך ככות אהבת יהונתן בני האוכה כינה לעתים חזי יהונתן חסדי יונתן ח"י ש"ס ואנדה (ד'
ווארשא) קת יהונתן יערות דבש שר המדע שר האלף שם עולם (כולל חממת הקבלה בקלור בדרך גגלה ש"ה

וקצת השובות להרב הם בס' פני משה ובשו"ת מהרי"מ ועוד חיבר משמרת המצו' והם אזהרות מנין המצות כדעת הרמב"ם בשקל ובשיר ופירשם בשקלא וטריא והרב אחיו בספר דינא דחיי מזכיר ספר זה הדיר. ועוד חיבר לבוש מלכות מאמר שבח זמרה לאלהינו מעין דוגמא מכתר מלכות מהר"ש ו' גבירול. אך בחלקו"ת שכתר מלכות נותן הודאה בסדר חכמת ההכונה, ולבוש מלכות השבח השביח בסדר חכמת הרפואה לפעולות אדם הרכבת אבריו ותכונותו היאמר חומר מכלכל"ת הצור"ה ויהי הגש"ם בצורו"ה בקע אור"ם וגשמו"ה אומר מפלאות תמים דעים וכל כי הני מילי ידבר יהושע שר לו נאמר כמין חומר. ואני הצעיר ראיתי הני בי תרי כמו לבוש ומשמרתו ביד דת ודין מקושטנדינא. והיה קרוב מהרב דן ידיו:

(עב) **מהר"ר יהושע האנדאלי**
תלמיד מהר"ש ונרפס מקרוב שו"ת פני יהושע בספר מאורות הגדולים:

(עג) **מהר"ר יהושע ו' נון** בזמן מהר"ח ו' ה' רב בעה"ק צפת והלך לרמשק אצל מהר"ח והיה משמש לפניו ותכליתו להעתיק כתבי האר"י ועלתה בידו. עיין בעמק המלך ובח"א ויש לו תשובות בספר זרע אנשים כ"י:

(עד) **מהר"ר יהושע פרה כ"ץ** (מח) חיבר דרישה ופרישה על הטורים וסמ"ע על ש"ע ח"מ, ודרישה כא"ה לא ראיתי בדפוס אבל שמעתי מקרוב שנרפס ומזכירו בספר אליהו רבה. וכתב בנו בהקדמה דרישה י"ד שחיבר חבורים על הש"ס והרי"ף וסמ"ג ורש"י ודרושים ושו"ת וחיבר חבורים בשאר חכמות. והיה בזמן הרב בית חדש והרב משאת בנימין. (טז) והרב ב"ח מכנהו מהר"ך

הגה מנחם ציון

ד' וויטן) תפארת יונתן יצא לארץ ונפסקתה ס' כו"ס כ' עליו נכדו דרזי תורה ונסוד לו מוקני בעל מג"ע גלש' להאר"י ז"ל והי' אבד"ק מין פיוכדא ואה"י וזכיו ה"י הג"מ מרדכי וע' כו"ס סוף כ' ומו"ס נתנעס אבד"ק ליכנסעטעס וחתנו הג"מ כו"ו פרענקל עכו"ס סס"א ועמ"ל כח"ב אות ק קצור תוקפו כהן ונכסה ש"ל סס: (מז) וסדפיו ממנו ס' על האלפס' חולין נקובים כסס עבודת הלוי. גם נמלא חידושו על מס' הוריות מכות ס'הדרין ש"ח ושבעות ככת"י (והם כאזור ספרי יחד"ה) ופירושו על האלפס' (כת"י הכת"ס) ובעל סה"ה הניח לו גם ס' נעספ' ונשמע עה"ת ולפמ"ס היוחסין נפער ש' תתקס"ה וכס"ס שגתי יצא לארץ כ' דכ"ס תתקכ"א עלה רבינו יונתן הכהן עיר ציון:

(מח) וכבר הזכירו לעיל באת"ו- כסס וולק הכהן: (מט) הונא כ"ס כש"ת הכ"ה ואב"ג ארזא בנתי להעיר דמא שנרפס סס כס"י קל"ה כסס הכ"ה ע"ק ע"ס היא וז"ל עליו חתימות בעל הסמ"ע וכן כתבונא בלפניו סס וכמנאור להדיא להמעיין סס (וע"ס כלית יופי):

(סס) **רבינו יונתן הכהן** שפי' על עירובין מהלכות הר"ף כתבו שהיה מחכמי לוגיל ובזמן הרמב"ם ובתשובת מהר"ם אלשקאר בכמה דוכתי זממם סוף סימן ס"ה נראה דפי' כל הלכות הר"ף. ובדפוס לא יש כ"א פי' עירובין ואני הצעיר ראיתי על מציעא כ"י. ועתה ראיתי להרשב"ץ ח"א סי' קכ"ט שהזכיר פי' רבינו יונתן להל' שבועות מריא"ף ע"ש. ובס' תמים דעים ס' ר"ו מזכיר פי' רבינו יונתן להר"ף מסנהדרין (מז) ושם בס' תמים דעים מביא הרבה חידושים מרבינו יונתן והרבה תשובות הר"ף ע"ש. ובפסקי מהר"ם דיקאנטי סימן שצ"ט הזכיר תשובות לרבינו יונתן:

(ע) **מהר"ר יהוסף קונקי** רב מובהק והיה בעה"ק ירושלים תוב"ב מכלל הרבנים בזמן מורנו הרב מהר"א יצחקי והוא חתום בהסכמת רבני ירושלים על פר"ח הל' פסח שנת תס"ה. והיה שקרן בתורה ומורנו הרב בעל בתי כהונה תלמידו ושקיל וטרי עמו בס' דאורייתא לדעת הרמב"ם כמ"ש בבית ועד למורנו הרב הנזכר. ואח"כ נתישב בעה"ק חברון ת"ו ועשה חבור לסמ"ג ואני הצעיר ראיתי איזה קונטרסים כמנו כי רובו ככולו נאבד גם כתב תשובות רבות ואני ראיתי איזה תשובות בכ"י והיה בן אחיו של מהר"א קונקי המחבר אבק סופרים. וגדול הדור מהר"ח אבואלעפאי מזכירו לפעמים בספריו הקדושים:

(עא) **מהר"ר יהושע בנבנשתי**

אחי הרב כנה"ג תלמיד מהרי"מ"א אחד מרביני קושטנדינא חיבר אוני יהושע דרשות. שדה יהושע על הירושלמי. ונרפסו ג' חלקים. עבודה תמה פי' סדר עבודה. וכל זה נרפס. וחיבר שער יהושע משו"ת ד' מורים ונשרף

מערכת

גדולים

הדבר כשיצאו הזמנים וכמו שמופיע בתשובות הרב דברי
משה ב"ח ח"א ס' ה' וכל כ' הני מילי נלכדים
לתלמודי דבי רב ללמד בני יהודה קש"ת בילד סדר משנה:

(ע"ה) **מהר"ר יהושע אב"ד מק"ק**
פרנקפורט (עיין מ' יהושע
אנ"ד דק"ק קראקא. ועיין פני יהושע בח"ב:)

(ע"ה) **מהר"ר יהושע צונצין חיבר**
שו"ת ושיטות ונדרים ס'

נחלה ליהושע להרב והיה בזמן מהריב"ל
שנת השי' וכמבואר בתשובותיו סי' ג'.
והשובתו אשר בסימן א' הובאה בשו"ת
מהרש"ל סימן ל"ו. ומהר"ר ישראל במהר"ר
שכנא בתשובות מור"ם. ומהר"ר ישראל צונצין
סימן כ"ה שיקל ושרי בתשי' מהר"י צונצין
הנז'. ובתשובת נחלה ליהושע הניכר
בסימן טו"ב בותב על מרן מהריק"א נר"ו
והותם עם מהר"א ירושלמי ומהר"ש סבע.
והרב כנה"ג בותב על דרב מהר"י צונצין
הנז' לעיל מורי זקני:

(ע"ה) **מהר"ר יהושע אב"ד דק"ק**

קראקא נא. תלמיד הרב
סמ"ע חריף מופלא קולע אל השערה נב'
ותלמידו הגאון שפתי בהן כמ"ש הרב
בהסכמתו לשפתי בהן י"ד. חיבר שו"ת
פני יהושע ושיקל ושרי עם הרב ב"ה
והתנו ה"ו ושיקל ושרי עם הרב מהר"ם
אבי הרב ש"ך בשו"ת אשר בס' גבורה
אנשים. וחיבר ספר מגני שלמה להלל
בעד רש"י מקושיות התוספות ונדרים
קצת מסכתות. (וכתב גם ספרה חת רש"י
כחציו על טוב) והוא זקנו של הגאון
מופת דורנו מהר"ר יהושע אב"ד מק"ק
פרנקפורט שחיבר פני יהושע ד' חלקים
על הש"ס:

רביו

הנה מנחם ציון

(ג) ול"ע על המתברר דחור ונכסה שמו עוד הפעם לקמן סי' דכ"ה בשם יעקב יהושע ע"ה, ומתחלה נתקבל
לאבד"ק לבוב בתקום חס"ד ומשם נתעלה לק"ק פסד"מ ובמ"ך:

(נא) ולפי הנראה מספריו ה' ג"כ אבד"ק טקטין הורגלנד ופרעמיסלא ואח"כ בלגוב עכו"ת חתן האורח ונאצי
בתל"ד. והב"ח בתשובותיו מוכיחו ככתב בשם הגאון מהורגלנד גם מצינו כ"ס בתחיתו ש"ה בדרום
ולובלין ועל ציון הקודש פ"ק קראקא תרומ ביה"ל פ"ג מופ"ס גאון ופארתיו הג"מ יהושע כמור"ם וסוף בש"ק
ו"ך מנחם ת"ח ו' הרבני מ' מרים כמור"ם שמואל ד' תכני תכ"ה, ותלמידו הגאון הש"ך בהקדמתו לסליחות
גזרת ת"ח כ' דמכירת הכסף מב' ת"ח נעדר הגאון בעל עיני, וגם חיבר ח"י על טו"ד (ש"ה) חסד ח"ב
ח' מ"ש) ופ' על עברה מאחרות פ"ג בהקדמה, גם אחיו הג"מ מרדכי אבד"ק עמלמשוב ואלבד"ק
לבוב נהרג גם בגורם ש' ת"ט ב"ד:

(גב) וז' גם תלמידו של מהר"ם לובלין ובניו ה' הג"מ משה אלבד"ק קראקא יותר מארבעים שנה, נפטר
כ"ח אדר תמ"ח) ולא כמ"ש בעל עיר הזקק כ"ח אייר ומתחת נחלתו חלקו ב' יודין תחת ב' יקירות
ש"ע י"א אדר והג"מ מרים אבד"ק קאמניץ (נפטר ש' תל"ג) והג"מ יואל ליב בקול שנים (כ"ד מנחם תל"ד)
והתנו לוקי כמותו הגביר מוה"א כנצל פו"מ דפ"ק והמדינה אני הג' מהר"ם אבד"ק מעשעניס וליבא חתן
הג"מ מוה"ר אבד"ק פוזנא והגביר מהר"ם הכהן (ממנה יסד ממנה פנה משפחת רש"ך) פו"מ דפ"ק, והרב
מו"ם פנחס סגל ואבטו מ' אסנה נפטר ג' ימים אחד אחר הרבני הנז':

מהר"ר ר"ת מהר"ר ולק בהן. והרב
נחלת צבי מכנהו רפ"ך ר"ת רב פאלק
כהן. והרב נט פשוט נעלם ממנו זה שכתב
ריש ספרו הגז' כן כתב הפרישה וכ"כ
נחלת צבי משם רפ"ך עכ"ל. וכבר נודע
דרפ"ך הוא ניהו הרב פרישה עצמו ואינו
רב אחר (ועיין מ' ילק בלית *):

וכבר נודע כי הסמ"ע הוא מזכיר לדרשים ופרישה
ככל סימן כמה פעמים והאחרונים ימצינו דמותיו על
סמ"ע והמש"ן בפרישה נענינו יראה כמות סמ"ע
והיה לבאר ביאור רחב. ואין זה חסרון בחוק הראשונים
כי הפרישה של ח"י אכתבו ולא נדפס עד אחר
שמונים שנה מעלה משה אחר שנדפס סמ"ע. והנהגה
דמותית לאחד מרמזי זמננו ככ"י אבד רשעים תמ"ה
יקרא על הרב כנה"ג ב"ה הסגית כדרישה ח"מ וזה
העלם דבר כי דרישה של ח"מ נדפס תחילה ש"ה
והותר אחר שנדפס כנה"ג ח"מ ח"א, וכמה קטנות
כלל משנה אחי מסופ דבין אללי מאבדלני והרש"י
דפומדייתא דרבו קתב' על האחרונים מספרי דנואחא
קמא' וכתב' ב"ה נדפסו בימיהם או מסכתא דג' אחרון
בנדפס קודם. ולא ידעו בהספר ההוא עם שנדפס
קודם מן רב לספר שנדפס מקודם. עכ"ל מהר"ם הספר
הנדפס עתה קודם בזמן נאחבר הספר שנדפס ראשון:
ובינא ביה זה הנושם שנה בקירוב אבד עד זה

בדרום ה' שנים יום התנו עולין בנדפס האחרונים
לתלמוד ושיטות המקובלות. וכדברי הראשונים המלא
ימלא חילות תשובות לרבין תהלין כן לעיין קטל
וסורא וכן לעיין ד"ה בהגלות נגלות כסדר הראשונים
גדולי עולם הסך כסדר האחרונים. וכן לעיין קיס לי
דכמה דונים שהעלו האחרונים בלון לומר קיס לי
כסדרת הפוסק פ' ב"ה מאלו לו חזר ויבא בלחד ויהי
הדברים כספרי תשובות האחרונים ודון דמיו תכני
הדור שלפנינו כדברי האחרונים וכן עתה שנדפסו
חידושי הראשונים ושיטות המקובלות גם אלה מלא כי
כסדרת הפוסק שהאחרונים כפרו שהיו כסדרת יחידה
יך תכריס דונים נכד והדר דינא לדוכתי מדמיו עול
דגל הקיס לי דמיו המורק לומר קיס לי כסדרת
הפוסק ההוא דהיו כסדר שנים מכל ואל הבלשם:

וכענין קיס לי עצמו אבד מצינו לעיין נכתנו
הדברים דכתלה היו נוהגים דלא מ"ל למיזר תלה
קיס לי וכינאל וחל"כ פסטה ההוראה דכל סאה
מרבס כפיקות חין ונולדיו מוד המוחות. והמלא ימלא
כפוסק אחד עצמו פעם כסדר זו ועם כזו ותלו

ורבינו אפרים הזה נראה שהוא רבינו אפרים מרגנשבורג. ועי' בח"א מערכת א' אות ד' (עיין רבינו אפרים):

(פד) מהר"ר יואל נכד הט"ז (נה) (עיין מניני זכר נח"כ):

(פה) הרב הגאון גדול בדורו מהר"ר יואל (סירקיש) (נו) אב"ד

דק"ק קראקא זקן ויושב בישיבה חיבר בית חדש על הטורים בעומק העיון. ולא היתה קריאה אשר שגבה ממנו ובמעט ככל ס' העמיק הרחיב. ושלשה חלקי הבית נדפסו בחיי הרב. ובעוד שהיו הדפיסים חלק א"ח שנת ה' נסע הרב ארץ-חיים לאור באור החיים. (נט) והי' לו תוכחת אהבה עם ספר דרישה וסמ"ע ועשה קונטרס אחרון השגות עליו. ונדפסו תשובות הרב ועד אחרון נדפסו קצת תשובות הרב בשו"ת גאוני בהראי הנדפס מקרוב ושם אהה מוצא דהרב שקול וטרי עם הרבנים בניו ועם הרב תוספות י"ט. והוא היה תלמוד הרב החסיד מהר"ר שלמה מלובלין כמ"ש א"ח סימן א' וחתנו של הרב הוא הרב טורי זהב כידוע.

ראיתי להרב מהר"ר רפאל בספרו תוס' שבה שבא לידו מקרוב שכתב בהקדמתו שהוא מבני בניו של הרב ב"ח והרב חלקת מחוקק:

ועוד כתב בס' דמות אחד נתגלה בל"ש אחד והדומה כחן דגדיו ה"ס מסיח לפי תומו דלכאף עליו לשנים הרב ב"ח כדואר קרי כחיל פנו מקום לר' יואל מקראקא ע"ש:

(פו) מהר"ר יוזפאכ"ז (עיין מ' ילק: נח)

רבי

הגה מנחם ציון

(ג) מק"ק ואמושט וזכר כס' קב הישר פס"ט משנת תמ"ב ע"ש ונכדו זכר ג"כ לכתב ש"ע ונדפס ממנו ס' מפעלות חלקים (עניני סגולות ורפואות):

(ד) וכמ"ס הראשון בספרו דל"א והתי' ר' יואל מרגנשבורג ע"ש ורבינו ר' יואל (כ"ס בר נערוני) ובמדרשו ר"ה הביא ממנו מעשה מש' תתקצ"ה וע' הגה' לית קו על הראב"י ס' א' סק"ז ע"ש:

(ה) בהר"ג מו"ה גד חתן הט"ז אבד"ק שערשין:

(ו) גולד לאביו מו"ה שמואל יפה בלובלין סכ"א ועכ"ה או"ח תמ"ב ושו"ת הב"ח קנ"ח ומש"ס כס"י ל"ו בריסק כ"ח, ט"ס ה"א וז"ל ש"ח:

(ז) ביום כ' אדר (ומ"ס פנקס הח"ק ב' ת"ל ר"ת ת' לפ"ק) וז' הרבנית מ' בילא א' בשעות ת"ב, ועל י"ון הקודש פ"ק קראקא כ' בזה"ל כתר תורה בהמ"ס בית חדש התחלתו בחון דגוה, בק"ק פרוזנה, חזן ואמן בישיבה, בק"ק לוקבא, הון בזכו, בק"ק מעיניו, עדיף מחוזה, מ"ס חיים ה"ס, בק"ק בעלזא, מלא אחרי ה' ככלו, בק"ק שילג, הודיע חקת התורה ומשפטו, בק"ק בריסק דליטא, נפולו מעינותיו כבן יקא, בק"ק קראקא עכ"ל וסניא אחריו כ' ביום הג"מ יודא ליכ אבד"ק חעטשין ובג"מ שמואל ז"ה אבד"ק פניטבוז וחתנו הרב המקובל מו"ה יודא זסקל מו"ה אשכנזי בעל הרבנית מ' אסתר (ג' ניסן ת"ח) ואולי ה' זה רק בזווג בני אחרי דפנקס הח"ק דפ"ק מלאכי בזה"ל בר תמים כהר"ר יעקב א"ס ח"ס חלק בלי תחיתא וכן בהר"ש ומניח כמ"ס אלתן י"ן וחתן המלך הגאון החסיד ר"מ ואב"ד כמ"ס יואל י"ן (כ"ת יעמיהו לורו) כ"ג אלול שפ"ה, (וע' הגה' ש"ן סוף הס'): (נח) וע' כתובת הפסים בח"כ ובהגה מ"ן ס':

(ע) רבינו יהושע בן שועיב

חיבר דרשות על התורה והוא היה תלמיד הרשב"א כמ"ס בדרשותיו פ' בשלח ופ' ויקרא ובדרוש ראשון לפסח והיה רבו של הרב מנחם ו' ירח בעל צדה לדרך. ומזכירו מרן בב"י א"ח סי' תצ"ג. ונדפסו דרשותיו בקושטנידינא סביב לשנת ר"פ ובקראקא שנת של"ג:

(עט) ר' יהושע שלמה בן הח"ר

ישראל נתן איש סונסנו (עיין נמאל נח"כ נקי"א):

(פ) מהר"ר יהושע שפירא חיבר

ד' שיטות על פסחים ר"ה ביצה מגילה ושו"ת השייכו' למס' הנזכרים. אך לא ראיתי בדפוס כ"א על תרי פרקי קמאי דפסחים וכ"ג שו"ת השייכים להם. וכתב הגאון הנזכר בהקדמתו שנדפס בברלין שנת תקי"ז קונטרס הסוגיות שלו ובבבל סוגיה נשר עם חק יעקב:

(פא) ה"ר יואל אופנהיים (עיין מ')

ישראל מהר"י):

(פב) ה"ר יואל בער שם (עיין חולדות

דרכ נח"כ): (נג)

(פג) רבינו יואל בר יצחק הר"י (נד)

חתנו של ראב"ן כותב לרבינו אפרים ובהוך דבריו כתב כך פירש רבנו חמי הטעם בספרו. ורבינו אפרים השיב לו בהוףף ובהוףף דבריו כתב ובצרפת ראיתי רבינו תם זצ"ל. וכל הענין הביא הרב שבלי הלקט שכלת ל"ה.

מהר"ם גאלאנטי. אמנם לא יכוננו עם מה שהביא רבינו בצלאל באסיפת זקנים מציעא כלל ונראה שהם מהדורא אחרת. ובסוף חידושי ע"א כתוב שהשלימה בעיר אלקוליאה די סינקא שנת ק"ב:

הריטב"א חיבר שו"ת ומייתי מהם מרן בב"י והרב פר"ח במים חיים. גם חיבר ספר הזכרון להליץ על הרמב"ם מהשנות הרמב"ן בפ"י התורה כמ"ש מהר"ם בדרשותיו ד' ק"ה:

הריטב"א מרגלא בפומייהו דרבנן שהוא רבינו י"ט בר אברהם אבל נראה שהוא רבינו י"ט בן אשבילי שהרי מהריב"ל ח"ד סי' ח' כתב והר"ר י"ט בן אשבילי כתב בחידושי פרק האיש מקדש וכו' והלשון ההוא הוא בחידושי קידושין להריטב"א דף נ'. גם בספר אורחות חיים מייתי תדיר דעת הרי"ט אשבילי והם דברי הריטב"א בחידושי. כגון בריש הלכות סוכה בא"ח דף ק"י ע"א כתב משם הרי"ט אשבילי ויש לשאול על מה סמכו והוא בחידושי הריטב"א דף כ"א. ומ"ש דף קי"ד ריש ע"א משם הרי"ט אשבילי הוא בחידושי הריטב"א הנזכר. גם זמנין דכותב בא"ח משם הרי"ט אשבילי ובי מייתי ליה מרן בב"י כותב הריטב"א. כמו בא"ח סימן תרמ"ו והלשון הזה הוא בחי' הריטב"א סוכה דף ל"ד. גם ראיתי חידושי קרושין וערוכין להריטב"א המודפסים והמה בכתובים כ"י וכתוב בהם שחיבורם רבינו י"ט בן אשבילי. ועוד הראה לי אחד מאוהבי הי"ו שהר"ם אלשקר סוף סימן ל"ד מביא לשון הרי"ט אשבילי והוא לשון הריטב"א בחידושי כתובות. ויתכן שהרי"ט אשבילי הוא בן אברהם והכל מתוקן:

ודע שם חקת הדיינים נסתפקו מי חיברו והנה נמצא אתי בב"י וכתוב שם שחיברו רבינו י"ט אשבילי תלמוד הרשב"א וספר זה הזכירו הרב הנמוקי פ' זה בורר ומהר"ש בן הרשב"ץ בס' תיקון סופרים והר"ם אלשקר והרר"ב בתשובותיהם: הריטב"א

(פו) רבי יוחנן אלימאן (עיין חשק שלמה כח"ב): טז

(פח) מהר"ר יוחנן (מקדמניץ) חיבר אורח מישור פ' דרכי משה י"ד ונדפס שנת תנ"ב. ובשנת תפ"ח נדפס אורח מישור חידושי נזיר ומ"ב על י"ד:

(פט) הריטב"א (רבינו) יום טוב בן אברהם בן אשבילי ס

תלמיד הרא"ה והרשב"א. וזמנין דמשכחת דאומר מורי סתם על הרא"ה ונראה שלמד יותר לפני הרא"ה והרב יד מלאכי דף קפ"ח הוכיח דגם הרב רבינו מאיר הלוי רבו של הריטב"א. והוסיף עוד לומר דהרמ"ה היה רבו מובהק ולא הרא"ה שכן כ' וכן דעת מורי המובהק הר"ם ואין מובהק אלא אחד. וק"ק שהוא בעצמו בסוף הלשון הביא שכתב הריטב"א בכמה דיכתי מורי הרא"ה המובהק. וא"כ הרי מצינו דגם להרא"ה מכה מורי המובהק כמ"ש על הרמ"ה ואיך כתב דהרא"ה לא היה רבו מובהק דאין מובהק אלא אחד וכתב הרב פרי מגדים על ש"ע י"ד בהקדמתו כפי הנראה הריטב"א למד אצל הרא"ה עיי"ש. וזה דבר פשוט וגורע דהרא"ה רבו מובהק של הריטב"א כמ"ש הוא עצמו בכמה דוכתי והבאתיו לעיל:

וכתב מהר"ו ז"ל דהריטב"א משה אחד מוסיף פילאס דלדס שרש חושי הארכי וכני מנינא בן דוסא וכני מנינא בן עקביא ושאר גדולי עולם:

הריטב"א חיבר חידושים על התלמוד וכבר נדפסו חידושי קידושין עם הוספות רי"ד. ובאמשטערס נדפסו חידושי עירובין תענית מ"ק כתובות מציעא ובקושטנדינא נדפסו חידושי סוכה בכלל ד' שימות הרשב"א וחידושי יוסא. ובשאלוניקא נדפסו חידושי גימין וע"א. ובאשכנז נדפסו חידושי חולין ומכות. ובכתיבה ראיתי יבמות נזיר נדרים שבועות נדה: סי

ודע כי חידושי הריטב"א מציעא שנדפסו באמשטערס הם מכוונים עם חידושי פ"ק דמציעא שנדפסו בסוף תשובת

הנה מנחם ציון

(גט) ובר' זמנין מהר"ק וע' שער החשק ד"ו מדפוס ליוורנא: (ס) ומ"ש בסה"ד אלשכנזי ס"ס הוא, וראיתי במק"א דס' בנאדי רגילי נשמות האשכנזים מקורו מלשון ספרד וכו' תיבות הוא בל"ז דהו יום טוב ולאמרו דקבלה כידס דממשפחת הריטב"א מקורס: (טא) ועד היום נדפסו גם על מכ' ר"ה יומא ספחים ימות נדרים שבוטות וזלס:

מערכת

נדורים

למ

תוספות ואין להשניח ברברים אלו. ועוד שהם כתבו כך על כל חידושי ה' מסכתות הריטב"א שמדפיסים ובחדא מחתא מחתינהו. ושאר חי' הריטב"א למ"ק ותעניות וכתובות ועירובין הם להריטב"א המפורסם כאשר יתבאר להגיל בחידושי הריטב"א. ועוד דחידושי כתובות הנה הנם מ"ש רבינו בצלאל בשיטה מקובצת בשם הריטב"א כידוע ומאן פלג לחי' מצינא. ועוד איך יתכן שהוא לא מבדיל התוספות חידושי הריטב"א למצינא והוא מזכיר כמה פעמים הרמב"ן. ואפשר שהם מהדורא אחרת מהריטב"א עצמו כמ"ש לעיל במדובר:

ואיברא דעתה אני מסתפק דחידושי מצינא הריטב"א הגו' אינם מהריטב"א הידוע מסוגית לשונו שאינו מזכיר להרמב"ן כדרכו לומר עליו רבינו הגדול וגם שדווח דברי רש"י ודברי הרמב"ן בלשון שאינו כדרכו ושאר שינוי שירגיש הרגלי בדברי הריטב"א ואין להאריך. אבל אינו מבדיל התוספות קדמון זה ברור. ועתה אני אומר דקרב לודאי שהם מהדורא קמא מהריטב"א מאחר שבתשובות מהר"ם גאלאנטי ייחסם להריטב"א וכן רבני גדולי אשכנז שהיו בידם שיטות אלו הרב של"ה ובניו ייחסם להריטב"א כן הוא האמת והם מהדורא קמא ביולדותו שעדיין לא נהג סלסול בכתיבתו. ואחרי כן תפס לו דרך הקדש לדבר ככבוד גדול לראשונים וזה נכון:

הריטב"א כבר כתבנו שחיבר באור על הלכות הרי"ף כמ"ש הוא עצמו בחידושי מ"ק על דף י"א ועל דף כ"ב. ויען שהרמב"ן השלים הלכות הרי"ף וחיבר על נדרים ובכורות כידוע נראה שהריטב"א עשה באור על הלכות נדרים ובכורות של הרמב"ן. וכבר נדפסו באורו הריטב"א על הלכות נדרים של הרמב"ן כמ"ש בח"א (עין לעיל: סב) הריטב"א חיבר דינין הלכות על דרך הרמב"ם ובא ליד קונטרס על קלף

הריטב"א חיבר פירוש להלכות הרי"ף כמ"ש בחי' מ"ק סוף דף י"א מהש"ס ובפי' ההלכות הארכתי יותר וכ"כ עוד ריש דף כ"ב מהש"ס. ומקרב נדפסו חידושי שבועות וחידושי יבמות להריטב"א וחידושי שבועות שנדפסו הם מהדורא בתרא שעשה בקנותו כמ"ש הוא עצמו בחידושי הנזכר דף ק"ו מהספר ע"ש. ובחידושי יבמות דף ק"ט מהספר כתב ובקונטרס שכתבתי במחלוקת שהיה לי עם הרב ר' דן ע"ש. והר"ן בתשובותיו סימן ל"ב הזכיר תשובת הרב דן ושחלק עליו הריטב"א בענין אתתא לא מפקדא אפ"ר ע"ש. ואפשר שהוא הרב ר' דן אשכנזי דשקיל ומרי כהדי הרשב"א סי' אלף רכ"ט והיה בסוף ימי הרשב"א ותחלת ימי הריטב"א. ועיין בחידושי יבמות הגו' דף ק"ס מה' דמזכיר ג"כ להרב דן ע"ש:

הריטב"א כבר נודע שהפליא לעשות כמה מהדורות חידושים על התלמוד ובאור להרי"ף ותשובות וספרים אחרים כמ"ש לעיל. ובחידושי יבמות שנדפסו מקרב כתב על דף פ"א ובחידושי הארוכים כתבת. ועתה נדפסו חידושי מגילה להריטב"א צורף להתבונן בהם כי הם מלאים מצינו. גם נדפסו חי' הריטב"א ובאור על הלכות נדרים מהרמב"ן וכבר כתבתי אני בעניי בח"א (עין לעיל) שחי' הריטב"א למצינא שנדפסו בתוך חי' הריטב"א כאמשטרס אינם מכונים לחידושי הריטב"א שמביא הרב בצלאל בשיטה מקובצת. אך הם מכונים עם חי' הריטב"א פ"ק דמצינא שנדפסו בשו"ת מהר"ם גאלאנטי ונראה שהם מהדורא אחרת כך כתבתי בח"א דף ל"ח (עין לעיל) ומ"ש דחידושי הריטב"א ממצינא הם מהריטב"א קדמון בעל התוס' שכן כתב המדפיס. עמו הסליחה דמה ראה מביא מהמדפיס. והגם דר' רבנים גאונים בהסכמתם שם כותבים שהריטב"א מבדיל התוספות. אפשר שכוונתם שעשה כמו

הנה מנחם ציון

(סב) ונדפסו בשלימות כס"ס חיים ותפס ח"א למוהר"ה יצחק מוסקוויץ ליווארנא תר"ד. והתקם הר"א פולדא כנהגותיו לכה"ג רוזא להביג על המחבר ולהתליס דביאור הרמב"ן אלו מהדרינא על דסותא ח"ש כ"פ למ"ס הנמק' בשמו ועוד על שקורא להרמב"ם בשם רבי סתם משא"כ להרשב"א ע"ש, ואף אהבנן אבינך מש"ס כדף כ"ו ד"ה והוא וכו' תראה שז' כפירוש ומפי רבינו שלמה שמעתי וכו' וכן סב כדף ס"ה ד"ה וכינחשנא כ' ודעת מורי הרשב"א ע"ש הכי דברי המחבר ח"ו"ס וקיימים ומ"ס דדבריו סותרין למ"ס הנמק' בשמו ג"כ אין ס' מן התנא' לפי"ס המחבר דהריטב"א ע"ש מהדורות לחידושי ואל' אלו חזר בו במהדורא בתרא מדבריו הראשונים אשר משם שאז הנמק' מיימי, ונמק' ב"ב פ"ו כותב על הריטב"א מורי רבינו גר"ו ע"ש:

קלף ישן נושן כ"י הלכות ברכות להרישב"א ומסודר לפרקים, וממ"ש שם נראה דעשה הלכות אחרות לפסח וכיוצא, וכבר ראיתי חקות הדיינים בכ"י לו ז"ל על דיני ח"מ וכמ"ש בשם הגדולים (צ"ן לעיל). ודע דרבינו בצלאל מביא בכלליו כ"י מחידושי בנושל הרישב"א שהוא תלמיד הרשב"א: (סג)
(ג) מהר"ר יום טוב אלנקוה (ע"ן) שבינת י"ט נח"כ):
(גא) מהר"ר יום טוב י' יעיש (ע"ן) מ' חש' כנכנסה):
(גב) מהר"ר יום טוב הלוי העליר (סד) תלמיד הגאון מהר"ר יעקב גינצבורג אב"ד דק"ק פרידבורג והגאון מהו' שלמה אפרים אב"ד דק"ק פראג. חיבר צורת הבית על בנין הבית ונבואת יחזקאל במקרא ובמשנה חיבר תוספות י"ט והתלמוד חיבר על הלכות הרא"ש. ונדרש תוספות י"ט כשהיה ב"ל"ח שנה שנת שע"ו. ובשנת שע"ט נדרס פלפלא חריפא (סה) על סדר נזיקין מהרא"ש ובשנת שפ"ח על הרא"ש בברכות וחולין והלק"ט וכו'. והיה אב"ד בק"ק פראג והיה אב"ד בק"ק לארמיר כמבואר בהסכמתו לספר קול יהודה ואח"כ היה אב"ד דק"ק קראקא וחיבר על כל הלכות הרא"ש ולא נדרס כ"א ב' חלקים הנו' וחיבר מלבושי י"ט השגות על הרב מלבוש ומכירו בספר אליה וזמא ורבה. וחיבר תורת האשם על תורת חטאת ומביאו בס'

סלת למנחה והסכים על ש"ך י"ד שנת בקד"ש והיתה מנוחתו שנת ת"ט, ואשר כתבתי דנתבקש בישיבה של מעלה שנת ת"ט הוא מס' צמח דוד. ועתה ראיתי להרב אליה רבה א"ח סי' תקס"ו ס"ג ג' דמביא דברי הגאון בס' מלבושי י"ט וכתב דהורה כן בשנת ת"ב:
 מהר"ר י"ט הגאון בעל תוספות י"ט הי' אב"ד בפראג ובוניא וברוסיא ובק"אקא ונתגדל באשכנז וידע מנהגן של ישראל בכל תפוצותיהם. כ"כ הרב צמח צדק סי' י"ד ושם מביא תשובת הרב תו"ט וחתם בשנת בקראק"א שהוא שנת ת"ד: (טו)

(גג) רבינו יום טוב מיוני (טו) (ע"ן) רבינו יעקב מרומנו:

(גד) מהר"ר יום טוב צהלון אביר בתורה חיבר שו"ת הרבה ונדרס חלק מתשובותיו שנת תנ"ד ושם בסמ"ן ל"א וסימן ל"ג כתב דהיה בשנת הש"מ רך בשנים והיה בזמן מהר"ם גאלאנטי ומהר"י אבואלעפיא ומהר"י פינמו והלך לקושטנדינא והיו אומרים רבני קושטנדינא על קישיותיו אסיריו לא פתח ביה כמ"ש הרב עצמו בתשובותיו. וראיתי מנן אבות להרב כ"י פי' על אבות דרבי נתן: (סה)

(גה) מהר"ר יונה חיבר אסור והתר הארוך והיה מן האחרונים (טט) ומה שהביא מיר"ם מדבריו בס' הורת חטאת

הנה מנחם ציון

(סג) ולפמ"ש בסה"ד כשם נובלות חכמה ח"י ס' כש"ט על הרמזין פ"י התורה ואינו כן וכמ"ש בח"כ ח"ת כ' ס' ע"ה ע"ט.
 (סד) ועל מלכתו פק"ק חרות בזה"ל הגאון מופלג בדורו כמו"ה גרשם שאל יו"ט ליפמן העליר כמו"ה נתן הלוי ז"ל אשר ללג במים אדירים, ח"י כמה ספרים, ונקודים בשמותם ס' לורת הבית, תיו"ט על שחא סדרי משנה, מע"מ ולח"מ על האשרי תורת האשם על תו"ח (מגאל ככ"י בעיר מינקן) והרביץ תורה בישראל ככמה קהלות קדושות ויועץ פראג וכסוף ימיו ה' תוכב ב'ישיבה בכמה ק"ק במדינת פולין ופ"ק, נתבקש בישיב"מ כ"ו אלול ת"ת"ד ע"כ, וז"ע דכפנקס הח"ק כ' דכיום ה' יו"ד אלול ה' יום פטירתו וכידע"ה זה העיקר דהמלכה נתחדש כ"פ ונפל בה טעות אמתית, למעתיק, ומ"ש כמה קהלות פולין היינו נעמרוכ ולודמיר וכו' גם כ"ג"ם וכמ"ש בתיו"ט פאה פ"ו מ"ט ע"ש (וע' הנה"ש ש"ך בסוף הס').
 (סה) ז"ל חריפתא ומהקדמת ספרו בס' נראה דקרא ספרו על הרא"ש כשם הכולל מע"מ ועל מס' ברכות והלק"ט כשם פמ"ג ועל סדר מועד נוסח זוס"ס וע"ס נשים חשיבות וע"ס נזיקין פלפלא חריפתא, גם ש"י ס' חידושי הלכה בענין מיעוט הירח נדפס בוויילנא.
 (סו) ול"ל לזה דגם בתיו"ט גופא (אבות ספ"ט) כ' ודברשו"ה שג"ג שדרשתי בקראקא בביהכ"נ (ש' בקראק"א) וע' גם תיו"ט כלאים פ"ט מ"ו ובסה"ד ע"ש, (וע' הנה"ש ש"ך בסוף הס').
 (סז) והוא רבינו יום טוב בר' יהודה בר נתן (רבינן) חתנו של רש"י והי' קראק רבינו יום טוב הקדוש על שתי מקד"ה ברכים ב' התקנ"א ועומס' יומא מ"ח ע"א ד"ה או וכו' ע"ש:
 (סה) והי' מרבינו ירושלים ת"ו וז"כ ש' בל"ו וחי' גם ס' לקח עוב על אסתר (פס"ת סס"ג) לכבוד אביו במקום ומשלוה ממות וע"ד ס' מחיר יין שח' הרמ"א לכבוד אביו גם ח' על ה' מגלות:
 (סט) וי"ב להפליא על כסה"ד שנראה מדבריו דר"י בעל אור"ה הוא ר"י החסיד מגינזיז ועל ידידי הרה"ח המשכיל המגיה ז"ע איך לא הרגיש בזה (ואולי הוא ר"י אחיו של מהר"ם מווינא רבו של מהר"ל והובא כ"ס סס).

מערכת

גדולים

מ

בנדרם אות כ"ג (עיין לעיל) ושם כתבתי דאין רא' רפליג ליה רביה יקרא. אמנם עתה ראיתי למרן בספרו בדק הבית י"ד סי' קנ"ד שהביא תשו' הרשב"א דרופא מותר לעשות רפואה וגו' ושכן עשה מעשה הרמב"ן עצמו. וכתב מרן שמצא כתוב דהר"ר יונה כתב להרמב"ן על מעשה זה תבא עליך ברכה שאתה מרבה וכו'. ונראה ודאי דאלו רבינו יונה תלמידו היה לא הוה כותב כותב לשון זה. והרב כנה"ג שם תמצא על ר' יונה מה חרי האף הגדול הזה וכו' עש"ב ומה מוכח דלא היה תלמידו. גם ממה שהכאתי לעיל שכתב המרדכי סוף מ"ק דכתב מהר"ם אמר לי הרמב"ן מפי רבינו יונה וכן הביא סדר הדורות משם המרדכי פרק השוכר דף נ"ח ע"ג ע"ש משמע קצת שהיה חבירו. גם כמדרומה לי דבחי' סנהדרין לרבינו יונה כ"י ובעליותיו לבתרא כ"י אינו מוזכר להרמב"ן. ואלו ה' תלמידיו ה' מוזכרים. והנם שיש לדחות מ"מ בציורו כל הנז' נראין הדברים דהיה חבירו ובפרט מ"ש מרן בדק הבית שהכאתי. ואל תשיכני דבפי' רבינו יונה להרי"ף ברכות בריש פ' שלשה שאכלו גבי אמן דקודם שמע כתוב ומורי הרמב"ן דידוע דהוא לשון תלמידי רבינו יונה. ואם ראה תראה דהרשב"א זמנין דכותב מורי רבינו יונה ומורי הרמב"ן ומהם בח"ג ס' קי"א היינו מעמא דרבינו יונה נתבקש בישיבה של מעלה בחיי הרמב"ן (עג) דכלתו של הרמב"ן אשת רבי שלמה בנו היתה בת רבינו יונה והיתה מעוברת והמליטה זכר ורצה הרמב"ן שיקרא על שם זקנו אבי אמו רבינו יונה ע"ד וזרח השמש וכן ה' כמ"ש הרב מהר"שן הרשב"ן בתשובותיו סי' רצ"א ע"ש. ואחרי רבינו יונה איזה שנים שהיה הרמב"ן בקמלוניא היה רב כולל ומשו"ה כותב הרשב"א מורנו הרמב"ן. ובספר הפרדס כ"י לרבינו אשר בר חיים נביו כ' דהקדוש רבינו שלמה בן אברהם ממונפלייד היה רבו של רבינו יונה

חמאת לקטו מס' אסור והתר הארוך כ"י שעדיין לא היה נדרס כמ"ש מור"ם עצמו בתשובה סי' קל"ב אות י"ב. ועיין אסור והתר הארוך בח"ב:

(י) מהר"ר יונה אשכנזי (עיין טלה דיונה נח"צ):

(יז) רבי יונה בן גאנח המדקדק (עיין רקמה נח"צ):

(יח) רבינו יונה החסיד מגירונדא תלמיד הרמב"ן. כ"ב בספר יוחסין ובספר קורא הדורות דף י"ט ע"ב השיגו מתשוב' הרמב"ן סי' רפ"ד שכתב לו בכבוד גדול ע"ש. ואין זו ראיה דכיון דהפליג בחכמה וסדר קדושה פליג לי' רביה יקרא:

אך ראיתי במרדכי סוף מ"ק שכתב ובהלכות שמחות מהר"ם כתב אמר לי הרמב"ן מפי רבינו יונה וכו' ע"ש. ובענין זה כתב הרא"ש שם כ' רבינו מאיר בשם רבינו יונה. ועיין בתשו' מהר"ש בן הרשב"ן סי' רצ"א. ותלמיד רבינו יונה הוא הרשב"א ומביאו בחידושו ותשובותיו. וחיבר רבינו יונה ספר היראה וספר שערי תשובה. והקורא בהם ישכיל קדושתו וחסידותו ולבו וימרו לשוב כי דברי קדושתו נכנסים בלב והיו למאורות. ומשם נראה כי חיבר עוד שערים בתורה ותפלה. ובס' היראה הזכיר לרבו רבינו שמואל בר שניאור. וחיבר באור להלכות הרי"ף ונדרס מס' ברכות. אך הלשון הוא מתלמידיו וכך מכנין אותו הפוסקים לפעמים תלמידי רבינו יונה. וחיבר חידושים של התלמוד ויש אתנו חידושו על בתרא סנהדרין כ"י (עא) ורבינו בצלאל מוכירו בשיטתו המקובצות וכן הרא"ש והמור ושאר פוסקים:

רבינו יונה החסיד מגירונדא. כבר ידעת שם יוחסין כ' שהוא תלמיד מובהק להרמב"ן ובס' קורא הדורות השיגו דהרמב"ן בתשובתו הנה באה בתשו' המינוחסות סי' רפ"ד כתב לו בכבוד גדול וכמ"ש

הנה מנתם ציון

(ע) והרא"ש בריש ס' תלויים קורא אותו בשם ר"י הרופא בן גלחא ממדינת קורדנא וע"ס כפתור ופרח לר"י הפרחי פנ"ח וס"ז ובעל המאור וכו"ס כקדמתם, וכו' רבינו יונס מזון או מרינוס:

(עא) ונדרס חידושו לסנהדרין (תוך ס' סס חיים ליוולנא ע"ס) ועל מס' אבות בש"ד ד' ווילנא, ובסע"ד כ' שחי' גם ס' זה הנשים ע"ס:

(עב) ועל מלכתו בעיר טלפולא נמלא חרות כז"ל הרב, בגדול החסיד רבינו יונה בן כבוד התקם ר' אברהם ז"ל מגירונה, ש' פשרים וארבע וחמשת אלפים אל תכל בו לנגה, ונפטר בחדש מרחשוון:

(קא) מורי הרב מהר"ר יונה נבון

זלה"ה בן הרב מה' חנוך נבון שהיה רב בעה"ק ירושלים ת"ו חיבר ספר נחפה בכסף ונדפס. ועוד לו חבור בפלפול עצום על הלכות גיטין טובב הולך ע"ד הרב גט פשוט (ע) ובאור לכל תוספי רא"ם לסמ"ג ובאור לה' פסח וחלק שו"ת ודרושים ולקושים. והיה אחד מרבני הדור בעה"ק ירושלים וכמעט לא הניח פסקן כמותו בגלילותיו והיה חסיד ומקובל. והן בעון הדור נח נפשיה בן מ"ו שנה יום ולי שבט תקכ"ב תנצב"ה. והרב מר אביו הנזכר חיבר ספר דרושים נחמדים והמה בכתובים:

(קב) מהר"ר יונה ז' ריי אב"ד ור"מ

דק"ק קושטנדינא העיר רבתי עם. וקצת נשבותיו נדפסו בסוף דבר משה ח"מ ויהיה נקראים בני יונה: (עו)

(קג) מהר"ר יונה תאומים מפראג

אב"ד דק"ק ניקלשבורג חיבר קיקיון דיונה. ובנו מה' יצחק מאיר פרנקל הדפים עין יעקב עם כל המפרשים וקראו כתנות אור:

(קד) הרב רבינו יוסף

(עין תוספות נח"ב):

(קה) מהר"ר יוסף

(עין כתונת פסים נח"ב): (עו)

(קו) מה' יוסף האזובי חיבר ספר

המילואים כמ"ש בנדרפס מערכת מ"ם (עין ספר-מילואים נחלק נ'). דמוכירו בשו"ת הרשב"א. ואפשר שהוא הוא ה"ר יוסף האזובי מפירפניאנו"ו שחיבר קערת כסף כסף נבחר לשון צדיק את הנזר ואת העדות ביהוסף שמו בצאתו על ארש חמדה בן יתן לידירו בנו חמורו מוסר מלכים שריי"ן מהלכין שיר ידירור מדובר בו

יונה. ואחרי כתיב ראיתי לספר יוחסין שקודם הרמב"ן וסמוך לו כ' וז"ל ובה הזמן היה רבי שלמה ממנופלייר אשר היה סבה לשרפת המורה והיה רבו של רבינו יונה ובה הזמן פרץ ציץ נזר הקודש המאור הרמב"ן גירונדי וכו' עכ"ל. ואח"כ לקמן אחר כמה רבנים כתב ה"ר יונה מגירונדא תלמיד מובהק להרמב"ן. ולעיל כ' דבריו בשנת התקנ"ו. וזה כתב שכיב לשנת מ"ו לאלף הששי. ונראה שהם שני רבינו יונה. (עו) ועיין שיירי א"ח סי' ח' רבינו יונה. וכתב כתב שם בספר יוחסין למטה בהגהה בן שהיה ר' יונה אחר שניו ע"ש. ואפשר דרבי יונה שהוכיח להרמב"ן ושכתב לו הרמב"ן בכבוד והוא אומר בשמו הוא ר' יונה תלמיד הר"ש. אך תלמיד הרמב"ן ורבו של הרשב"א ומ"ש הרשב"ש הוא על ר' יונה גירונדי שניו. ועדיין צ"ל. ובתלמידיו רבינו יונה על הר"ף ברכות ריש פ' מי שמתו כתוב וכן ראיתי הלכה למעשה למורי הרמב"ן וכו' ע"ש. ובריש ברכות גבי פסוקי יראו עינינו כתוב וכך היה מנהגו של מורי הרמב"ן נר"ו אבל מורי רבינו יונה קרובו וכו' ודוק היטב:

רבינו יונה כבר נודע שהוא רבו של הרשב"א כמ"ש הוא ז"ל עצמו בכמה דוכתי וקשה על הרב שכות יעקב ח"ג סימן ע"ד שנראה מדבריו דרבינו יונה לא יחלוק על הרשב"א ונשמר מסברת הרשב"א וביוצא בלשון זה שניכר וראי שסבר דהרשב"א גדול מרבינו יונה. וכבר אני עני דקדקתי על הרב הנזכר בקונטרס יוסף אומץ סי' כ"ג בס"ד ע"ש:

(קז) רבינו יונה גירונדי (שני) (עין

לפני זה נכסוך):

(ק) מהר"ר יונה (לאנדרסופר) (עד) (עין

מעיל זיקה נח"ב):

הגה מנחם ציון

(עו) ונחמ"כ נעלם ממנו לפי שעה דברי כ"י (תו"מ שפ"ח) שז"כ להדיא בשם הרשב"א ששלח לחבתי נדפס במסור א' שהיה רבינו יונה בן אחי אביו של רבינו יונה החסיד וכו' ע"ש. ומהרש"א כס' מנות הלוי מביא סיורו על משלי ע"ש דקל"ב:

(עד) גם ח"י ס' כנפי' עיני' ח"א (ד"פ תקע"ב) ובני יונה על ה' ס"ת וכל ימי חייו לה' רק ל"ד שנים. וכמ"ש הגר"א פלעקלס ז"ל בהסכמתו שם: (עו) ונדפס בק"ק אורעס ש' העד"ת:

(עו) ונכיר ה' שמוי' ס' ק"א ויש שם כמה שו"ת גם מבעל מל"מ וכו' פליו מי כמוהו מורה:

(עו) והוא הרב מו"ה יוסף בר' משה דרשן ודיין דק"ק פרעמיסלא ונפטר בגרלני' ש' תס"ג. וע"ל לפנת פננת נח"ב וחי' גם ספר כתר יוסף ס' על התפלה ומעמדות פ"ד נגלה ונסתר (ואל כמ"ש בעל המעלות לשלמה דסוף על תל"ס). ואולם כבר יאל' עליו עוררין שהוא מתלמידי ש"ן. ובאמת ראייתו שם כפס"ז נעורוהו הנזכר אותות ש"ן פורחות כ"ס וכן נחתנו עד מתי. שון כשכ"י וכן נבא לזיון ע"ש. ונכתובת הספדים על הגדה נפ מתחלה ס' אבותיו וכו' הלא גם ספרו נחמ"כ יוסף ע"ש (ועמ"ש כח"ב ל' ל"ו ובהגה' ש"ן שם):

(ק"ג) מה' יוסף בהתית (פא) (ע"ן)
משכיר בח"ב):

(קטו) **רבינו יוסף בעל שמועות**
אחד מהגדולים קרמון
שהיה כותב על ספר דברי חכמים בשם
אומרו. ומוכירו רבינו ירוחם חלק אדם
נתיב ט"ו אות ו' וז"ל וכן כתב ה"ר
יוסף בעל שמועות משם רבני לונל
וכו' ע"ש:

(קטו) מדר"ר יוסף גאלייגר, נזכר
בתשובות מהרח"ש א"ה
סימן מ"ח:

(ק"י) הרב יוסף גאנסו (ע"ן מהר"ר
שלמה חלגאזי):

(קיס) **מהר"ר יוסף ז' גריא** (ע"ן טל
אורות מדע במ"ב):

(קט) רבינו יוסף גיקטיליא (פב)
(עין גת אגוז שער אורה
במ"ב):

(קכ) **מִה' יוֹסֵף וְ גִלְיָד בּוֹמֵן הַרְשָׁב**
 וּבִימֵיו הָיוּ מֵר דּוֹד וְ זִכְרֵי
 וּמֵר יְהוּדָה בֶּן גִּיאָן מִמְרוּיָקוֹס וּמֵר
 יִצְחָק עֲמָר מִסִּיפְתָּא כְּנֵרָא מִמֶּה שְׁמֵצָא
 כְּתוּב הֵרֵב כְּנֵג"ג בְּכ"י וְהוּא בְּכֵנֶה"ג
 חֲלָק א"ה בְּהַשְׁמָטוֹת דִּף ר"ת. וְאִשֶּׁר הִיָּה
 לוֹ

בו נכבדות עשר ידות. ולי מה יקרו
דבריה והמון שיריה ובעינא למיכס
(צעא: עת)

(קז) **מהר"ר יוסף איסקאפא זקן**
 ויושב ב"ש"יבה ומופלג
 בתורה ובזקנה רב ק"ק איזמיר חיבר
 ראש יוסף על השו"ר ונרפסו ב' חלקים
 על קצת א"ח וקצת ח"ט בזמן מהר"ח ש'
 ימארימ"ט וסיעתם, ונרפסו קצת חשבוניות.
 ותלמידו מהר"ש ז' עזרא:

(קס) **מהר"ר יוסף אירגאז** אחר
מרבני ק"ק ליורדנו תלמיד
ובקבלת ממהר"ב הכהן
חייבר רבני יוסף. ישיבת אמונים. ומהר"י
רוזאנים הסכים עמו בפסק אחר: (עט)

(קט) מהר"ר יוסף אלבו (עיין עקרים
צח"ב):

(ק) **מהר"ר יוסף אלמושינינו** חתנו של מה' שמחה הרב המחבר שמות הניטין תלמיד מהר"ר חנניא מאימאצק חתן מהר"ש גאון אב"ד בק"ק בילגוראדו בזמן הרב פני משה והרב שער אפרים והרב המג"ן ומהר"ם ו' חביב. חיבר ס' עדות ביהוסף ב' חלקים ש"ת. וימחמת המציק ברח לעיר ניקלשבורג וזנח נפשיה שם בשנת תמ"ט וימי חייו מ"ו שנה. בן ראיית בקונטרס כ"ו שכתב מה' משה הכהן בן הרב מורה צדק שהוא נמצא אתו עמו:

(קיא) ה"ר יוסף הארוך (עיין קבלה
בה"ב נקו"א):

מהר"ר יוסף אשכנזי היה בעה"ק צפת בזמן מרן והיה קורין אותו הנא שהיה משונה המשינות בנגון (ס) ומז"ה מהר"א אורלאי וז' בעל חסד אברהם כפי' המבנה אשר לו כ"י בסוף כל מסכתא

הגה מנחם ציוני

(עצור) וה' רבו של ר"א בדרשי אבינו של בעל בחינת עולם, וחי' זולת לבשוטות וחוסם ח"ע ירוסק האוויי בך חתן כרי נתן אילת הסהר, גם נדפסו ע"י ח"א איהו שינוי כמו שיר הקשרה ואגרת מוספת בשלחו שיר הוה לבנו : (עט) גם ח' ס' תוכחת מגולה, והלך נחש (לוגדון תע"ה) ונ"ג ג' סיון ת"ז במבחר שנותיו כמ"ש ביד מלאכי בהקדמה גם ח' ס' מנחת יוסף נכבדות מדובר בו ממעלות התורה, (ליורנא תקפ"ו) :

(א) ואולי הוא המחבר כתר תורה על ס' יצירה (הובא בסה"ד):
 (בא) וכן' און שמואל למחרש' די אציה אחס' ל' בהספד ב"ר יוסן תפ"א ע"ש:
 (בב) נולד ש' ח' לאלף השש' (וי"א דה') תלמידו של הר"א אבולפשיה במס' ח"י עה"כ) גס ח"י קונטרס שער השמים מענין המרכבה ודפס בתוך ש' לקושי רב"ר, ואחרון בזמן מלכו ג"כ רב אחד בשם זה וע' בשו"ת הרב"ל קונטרס המסכה ש' דר' יוסף' יצירה גדול ה' ואין תלמוד עליו ע"ש:

מערכת

גדולים

(קכח) **רבינו יוסף חביבא** חיבר נמוקי יוסף וראיתי בדרשות מהר"ם ו' חביב כ"י שכתב שלשלת יחוסו עד הרב הנמקי חומר מגזע גאונים ספרד, ובספר קורא הדורות דף כ"ו כתב וז"ל הר"ן עשה פי' על כל ספר הר"ף אלא שהמסכתות שלא נדפסו פירושו עשה עליהם פירוש בעל נמוקי יוסף וכו'. ועוד שהר"ן הרא"ש סימן נ"ח וס' ע"ו מביא הנש' הרא"ש וגם בפירושו להר"ף מזכיר הרא"ש בקצת מקומות ומהם ריש פרק הגזול ע"כ. ואחד הרואה כאשר ירדוף הקורא מריהמא דלישניה מקול הקורא יורה שבימי הרב הנמקי היה דפוס ונדפס פי' הר"ן בזמנו, והמסכתות שלא נדפסו עשה פי' הרב הנמקי ההדיוט פשימא לי שבימי הרב הנמקי לא נדפס הר"ן, והקורב אלי שבימי אכתי לא היה דפוס לספרי ישראל, ועוד שגם הרב הנמקי עשה פי' על כל הר"ף וכמו שמביאים קצת אחרונים נמקי מכ"י ומהם הרב בני יעקב סוף דף מ"ו ודף קכ"ז: ומ"ש דהר"ן בפירושו מביא הרא"ש ומייתי מפרק הגזול לא דק דהר"ן בחידושי הנדפסים ואשר ככ"י ולא בביאור ההלכות אינו מזכיר הרא"ש וכ"כ מה' צבי בתשובותיו סי' נ"ב, גם פי' קמא הוא להרב הנמקי כמ"ש מהר"ן שם ובס' דרך המים ומסוגית לשונו מוכיח:

ודע שבדפוס אמשטרדם הגיהו הר"ן ונמקי ע"פ דרך המים, וממס' מכות אשר לא הגיה בדרך המים כתוב עלה גם בדפוס חדש הג' הר"ן, וזה גרס להרב מופת דורנו מהר"ר בר דוד בספרו הנכבד דברי אמת ריש קונטרס ה' שהקשה דברי הר"ן דשבועות עם דברי הר"ן דמכות, ונעלם מהרב ז"ל דפירוש מכות הוא מהנמקי, וכן תראה להרב תי"ט והרב כנח"ג

הגה מנחם ציון

(ג) כמו ס' כתי אבות למס' אבות ונדפס עמו גם ליקוטי תורה למוהר"ל אגניל ופי' שושענות להר"י בכר דוד ובראשית (שאלוניקו תקפ"ה) ופי' דבר ג' כסליו ס' ת"ז כמ"ס כס"ס וקרא דשכני:

(ד) וע' גם וילקט יוסף, ופי' תלמידו של בעל תוס' ופי' כפ"ק קדקאק והלרין ימים עד מלאה גיטס בהגמרתם אבד"ק לונטצ' (בזמן הגזרה ש' שפ"ד) בהג"מ וסאלל כהנא ימעת ישראל (קדקאק שפ"ו) בהכר הכר מוהר"ס קאלסאלי מפ"ק עש"ת מהר"ס לונטצ' ופי' א"ח ס"ו וסל"ס ה' ר"ס בענין התקפות ובהג"מ מהר"ן ס"ס גבול כנימין:

(ה) ועל אות וי"ו א' ונח"כ ח' נ"ו, וז"ל דהוא אביו של הרב בעל תפסת ר"ח על האבות דתתס א"ע אליעזר יצ"ח מנ"כ (ר"ח ניקלסבורג) כח"י מוהר"ל וואשטרילינגן ואך כפי הגרסה ה"י המשתת דר"א קודם בזמן מעט ועוד דלא עקרו לאביו ביהדות הכבוד ורק בתכר לכד:

(ז) אביו של הרב בעל שני יתרה והוסף מדלי' עוד כמה דברים לספרו דמר אבא,

(ח) ל"ל ארזיטוטל ואך שניס גם בשער הס' קושעא שפוט הוא ויכרע:

לו להרב כנה"ג נמנומים באותו לשון כמבואר שם. הרב החסיד מהר"י ו' סאמון ז"ל בס' עדות כיהוסף הנדפס מחדש לו ז"ל בירר הענין מס' הבתים להרשב"א כ"י והעמיד הדברים על בורין:

(קכא) **מה' יוסף דוד** אב"ד בק"ק שאלוניקי הוא הקדוש. ישמענו מקדושתו והתבודדותו והיה בזמן הרב מהר"י קובו והרב כרם שלמה. יחיבר בית דוד על ד' מורים ויש לו כמה חבורים אחרים: (ג)

(קכב) **מהר"ר יוסף** דיין באמשטרדם (עיין לניס כח"ב):

(קכג) **מהר"ר יוסף** דרשן מפוזנא (פד) (עיין ויכלכל יוסף כח"ב):

(קכד) **מה' יוסף העם** (עיין בן פורת יוסף כח"ב):

(קכה) **מהר"ר יוסף** ואשיר טרילינגען פה (עיין מה' יעקב כ"ז). ועיין זכרון יעקב כח"ב):

(קכו) **מהר"ר יוסף ויטאל** אבי הרב מהר"ח' כותב התפילין בקדושה ובטהרה בבונה ובבילה, וכבר השבח השבית הרמ"ע ז"ל בתשובותיו סי' ל"ח את מהר"י הגו':

ובס' חזיונות כתוב כי מן מהר"י קאלו ז"ל אמר למסכת'ו כסס המניח כי ח"י העולם מתקיים בזכות מר אביו ע"י התפילין הכשרים בזכות:

(קכז) **מה' יוסף ו' וירגה** פי' חיבר שארית יוסף כללי התלמוד יהיה בזמן מה' תם ו' יחיא כמ"ש בתשו' מה' תם הנזכר שבספר תמת ישרים סימן קנ"ה ושקיל וטרי עם הרב"ז בתשו' סי' י'. ונדפס ספר שארית יוסף הגו' בקושטנירנא פי' שנת שר"י:

מב

גדולים

מערכת

ירושלים תוב"ב, וחיבר כמה חבורים והגדפם הוא שתי עינים עין יוסף עין יהוסף ושקיל וטרי עם הרב תורת חסד סי' ו' ובנו הוא הרב שנות חיים:

(קל) **ר' יוסף חזן ממריוס** (עיין ידיוות נח"ב):

(קלא) **מהר"ר יוסף חזן** (פח) (עיין מילי דאבות נח"ב):

(קלב) **רבינו יוסף חיים** השוכות בתשובות מהר"ם (ד"פ) סי' אלף ב':

(קלג) **כמהר"ר יוסף חמייץ** (פט) (עיין יודעי כינה נח"ב):

(קלד) **מהר"ר יוסף טאימאצק** (צ) ארבעים שנה לא יושן

במטה והיה ישן על גבי היבה ורגליו תלויות וקם בחצות ונודע זה אחר פטירתו כמ"ש הרב ראשיה חכמה שער הקדושה פ"ו ויקר הפארת גדולתו בפשט ובאור בשארית יהודה דף ס"ה, ובדרך ע' ע"ב

כתב הרב חי נפשי בכל כ"ד שעות איני נהנה מהם לחיי גופי רק ששה שעות וכל הי"ח שעות אני צריך להלמידין כהלכתן ומהשש שעות הנז' אני צריך להוציא בדברים הבאים מחוץ עכ"ל.

וכתב בויכחו עם מהר"ש חכם הלוי שיש לו יותר מעשרים תלמידים בעלי הוראה ראויים לראשי ישיבות, ומרן ב"י הזכירו בהל' מקואות והלכות עגונא, והיה רבו של מהרש"ם כמבואר בתשובותיו:

וה"ל מגיד פ"ד שהיה למרן, וככתבי מר זקני כן כדן חסד לאברהם זל"ה ראיתי שמביא ענין אחר פלוס וגורל מהמגיד למהר"י טאימאצק זל"ה:

ויש לו הרבה תשובות בשו"ת אהלי חם למהר"ר תם ו' יחיאי ובפרט התשובה שלימה גדולה וארוכה בס' רי"ג:

(קלה) **רבינו יוסף טוב עלם** (צא) כתב בקורא דף מ' שהי' בזמן

בנה"ג והרב ש"ך כי מיייתו פי' סכות הם מייחסים אותו למקמי ואבדוהו דכלהו מרן כב"י י"ד סי' קפ"א ושאר דוכתי:

גם פי' מועד קמן הוא מהרב הנמקי וכמש"ל במערכת ההי"ו משם הרב יד מלאכי, (עיין רבינו וידאל די טולושא ד"ה חלל חנן וכו'):

ודע כי מה שמביא מרן כב"י מפי' בתרא בשם הר"ן רבים חשבו שכונתו על נ"י אלא שמרן כותב חר"ן מפני שכך כתוב בדפוס, שהיה זימנו ע"ד מה שכתב מרן גופיה על החשובות הרמב"ן דאף

דידע כי הם מהרשב"א כותב הרמב"ן ממעם שכך כתוב בדפוס ויד כל אדם ממשמש בספרי הדפוס וימצאו מבוקשם, וכן נמי חשבו שכך הוא כמ"ש משם

הר"ן בתרא כי ההוא דכתב נח"ם סימן דמ"ו בדין אומדנא שהר"ן מסתפק וכו' ומהר"ם מלובלין סי' ק"ח והרב ש"ך שם נח"מ סימן רמ"ו כתבו דלא כמ"ש מרן דהר"ן מסתפק רק פשיטא ליה:

אבל כשמשא מ"ש מרן בשם הר"ן הוא הר"ן בחידושי בתרא וכן הוא בחידושי הר"ן לבתרא כ"י בדברי מרן

שהוא מסתפק וכו', ובכ"י א"ה סי' נ' מזכיר דברי נמקי בבתרא ודברי הר"ן, ועמ"ש הר"ן פ"ק דע"א וכתבו משם הר"ר אשר ועיין בב"ה י"ד סי' קמ"ט:

הרב הנמקי מזכיר הרישב"א תדיר, ויש מי שכתב הרוב מ"ש הנמקי סתם הוא מהרישב"א, והרב הנמקי מזכיר להר"ן בשם הרנב"ר כי הר"ן הוא בר ראובן

וכתב בספר הקורא דף ו"ך שהרב הנמקי היה בזמן הריב"ש ורבו מהר"ם תלמיד הרישב"א, ועתה נדפסו חידושיו לכתובות ונדרים ושבועות:

(קקט) **מהר"ר יוסף חזן** מרבני איזמיר ועלה לעה"ק ירושלים ת"ו והגיע לגבורות והיתה מנוחתו בתוככי

הנה מנחם ציון

פח) וסי' חי כש' ר"ס: פט) ולמי דברי נפל סה"ד עוד שלשה ספרים נפתחים לו והמה סי' ראש יוסף חזן פולס תנולות שמש: צ) וסי' מתכניו של הג' מהרש"ח חי' סי' פורת יוסף קהלת (שניט) ונולותו הדור הי' שני יוסף כה"ש טאימאצק וז"ל הר"ש פתח בהקדמתו לס' תהלים, כאלץ קושטא יוסף חזן המסביר לכל הפס ונקי ככל חכמה מוהר"י טאימאצק, ובשאלותיו ר"ש טאימאצק ובנו הרב סלפלא חריפתא מוהר"י טאימאצק ע"ש, ובדברי רינות שהי' לבג"מ בנימין זאב וואלף פס הרב מו"ר דוד וויטאל הראשון עמד לימין דקדו של הכר"ו והשיי נפס אחר הכר"ו עשו"ת בנימין זאב סי' ו' וע' פ"ט:

צא) וע' הנה"ו והערות להחכם הר"א פולדא מ"ש בשם הר"ש בלחך שהמליך דשני ר"י טוב עלם הי' א' כימי כס"ג וניסר ר"א הוקן והשיי כזמן רש"י וזה שהזכירו המחבר ע"ש, וקאת ראי' לזה כ"ל משו"ת בגזוים קדמונים (ד' כללי תר"ח) שנמלא תשובה מר"י טוב עלם לכה"ג ולר"א הוקן ע"ש ומלאתי במדרכי כ"מ פ"א

(צב) וחי' ס' בן פורתא מדינין וגם חי' ס' מדר התנאים עמ"כ ס' י"ח, ובתוס' פסחים ק' יד ד"ה מבעל הבית סדור דר"י טוב עלס : (צב) וכ"ה בס' בינה לעתים דרוש פ"ו : (צד) ז' ל ס"ה :

(צצה) עמ"כ א' ס' ג"ן גם חי' ס' מתאם האחדות ויסוד האמונה ופי' על תלים ואיוב וס' מגלות (ד' שאלוניקו של"ה) ופי' על אבות (ד' וורשא) ובעל מדרש שמואל מנכחו כסם תסם החסיד, ועמ"ש עליו בג' יעב"ז :

ב"ה פ"ז אבות ספ"ה :

מג

גדולים

מערכת

הביאה הרב המובהק המחבר בית יוסף וכתב הוא ז"ל וכו' ע"ש:

(קמז) **רבינו יוסף הלוי ז' מינאש**

תלמיד הר"ף וישב על כסאו וכו' מהר"ו ז"ל שדי' משרה הגל משרה שמעון חזק שמעון בן זומא שמעון ז' ננס-שמעון אחי פוריס וסאד תנאים ואחרים ע"כ:

רבינו יוסף הלוי ז' מינאש פירש כמה מסכתות ונרפסו חידושו לכתרא ושבועות והרבה להשיב שו"ת ומהם הביא רבינו בצלאל בשיטותיו. ואני הצעיר יש בידי קובץ אחד מהשובותיו כ"י. וזימנין הפוסקים קרו ליה הרא"ם פירש הרב אבן מינאש. וישב על כסא הר"ף משנת ד"א תתס"ג עד שנת תתק"א. ומקורב נרפס חלק מהשובותיו כי אין ספק שיש עוד תשובות לרבינו ז"ל ועדיין לא יצאו לאור: (צח)

רבינו יוסף הלוי ז' מינאש ז"ל תלמידו של הר"ף ורבו של הרמב"ם זכרם לברכה נרפסו חידושי שבועות לרבינו ז"ל בס' אוריין הליתאי ובאו לירי חידושים לשבועות לרבינו ז"ל הנזכר כ"י וראיתי שיש בהם תוספת על הנרפס:

(קמז) **מה' יוסף הלוי נזיר בן הרב** הקדוש מהר"ם הלוי נזיר היה בעה"ק ירושלים חבירו של הרב פר"ח ואחר זה נתישב בעה"ק חברון ת"ו ואח"כ היה אב"ד במצרים חיבר שו"ת משה יוסף ב' חלקים וחתנו הרב מהר"י זיין חיבר פרח שושן ועוד לו בכ"י שערי ישועה ושערי אורה ושערי תורה:

(קמה) **מהר"ר יוסף במהר"ר מאיר** (עיין פרי מגדים נח"ב):

(קמט) **מה' יוסף מיליריאה** חיבר תשובות כ"י והרב כנה"ג מכיא מהשובותיו. וראיתי בס' שלום הבית למהר"ם קאזיס ז"ל בכ"י שהסכים עליו הרב הגד' כשהיה בשליחות עה"ק צפת ת"ו שנה שצ"ט. והשובותיו בס' זרע אנשים כ"י:

מה'

הנה מנחם ציון:

(צו) ולשון זה ע"ק שדי' הי' גם גיסו של הרמ"א דלחרי מות אשתו הראשונה של הרמ"א ז"ל הכניס פ' גאלדא כהנ"מ שכנה ז"ל מוגלגין נשא את הכניס מ' חוואלס אחותו של הגאון בעל שולחן יוסף וגם לשון המ"א בס' תס"ו ע"ק כהנ"מ ואפשר דהרמ"א כיון לאותו זמן בעל שולחן יוסף פ"ט ויותר ז"ל דלוחו זקן ע"כ הכניס ז' כיון למי' קלמא שזכר שם גרוב. דכרי פ"ט (ש' כהנ"מ ש"ץ נספח ס'): (צו) וחתם א"ש יוסף בן אבא מאיר בן יוסף בן יעקב אבן כספי וכו' כתחלת המאה האלף השני ופח"כ שם ומש"ס: (צח) וס' המדות הנקרא ס' אחרות לדיקס מיוחס לו והניחו הרמב"ם תלמידו (אבות פ"ג):

(קמ) **מהר"ר יוסף בר יצחק בן ארופלא** (עיין פ"י המסנה של הרמב"ם נח"ב):

(קמא) **מהר"ר יוסף בר יצחק הלוי** (עיין נגמט המורה נח"ב):

(קמב) **מהר"ר יוסף דבהן חסיד** (עיין מה' יוסף מפרלאני):

(קמג) **מהר"ר יוסף כ"ץ אביר דק"ק** קראקא (צו) חיבר שו"ת שארית יוסף והיה בזמן מהרש"ל וסוד"ם בעל ההג"ה והוא הדפיס והגיה ס' האגודה והיתה מנוחתו זקן וישבע ימים שנת שני"א והיה אב"ד וראש ישיבה קרוב לחמישים שנה והגיע לנבירות:

(קמד) **ר' יוסף כספי** (צו) (עיין נביע כסף נח"ב):

(קמה) **מהר"ר יוסף ז' לב** חיבר שו"ת ד' חלקים והיה בזמן מרן ומהרש"ם ומרן בכ"מ הלכות גירושין העתיק מהשובותיו. והלשונות הכתובים בשם בנו בתשובת ח"א קיבל מהרש"ך שהם תורה דיליה דמהריב"ל עצמו כמ"ש בשו"ת מהרש"ך ח"ג ס' י"ב. וכה הראני אחד מאוהבי נר"ו שבס' חשק שלמה ס' ד' הנהגת ב"י אות ה' הביא ממהרש"ח בתשובות ס' ל"ז שכל הכתוב על שם בנו גם כח"ב הוא מתורת מהריב"ל עצמו והשיג על הרב דבר משה ע"ש. ובס' חשק שלמה נסתיע מהשובות הרב גנה ורדים ח"מ כלל ג' ס' כ"ט וכעת לא מצאתי בגו"ר. אך ממהרש"ח בשו"ת ס' ל"ו וס' ל"ז משמע הכי:

מהריב"ל ד' חלקי תשובותיו וחידושו מפורסמים לכל. ובסדר הדורות דף קע"ז ע"א יש ערבוב בזה ע"ש ואין צורך להאריך:

מהריב"ל חי אזה שנים אחרי מרן כי בחד"ס ס' ב' מכיא שמר משנת השל"ט ושם ס' כ"ד כתב וזו התשובה

מערכת

גדולים

(קנ) **מה' יוסף נחמולי** (עיין 66) הנחלים (נח"ל):

(קנא) **רבינו יוסף נחמיאש** היה תלמיד הרא"ש. כ"ב בסוף הקדמת ספר החרדים עיין בדבריו: (צט)

(קנב) **רבינו יוסף מניקורא** מזכיר שלטי הנבורים פרק אין מעמידין:

(קנג) **רבינו יוסף סאנים** רבו של הרב ס' חרדים ע"ש דף כ"ג ע"ב ד' ויניציא והזכירו מרן בב"י א"ה סימן י"ז ובתשובותיו לא"ה והוזכר בתשובת הרב המבי"ט: (ק)

(קנד) **מהר"ר יוסף ז' סאמון** (עיין עדות ניהיכף נח"כ):

(קנה) **מהר"ר יוסף סאמינה** (קא) (עיין מה' חיים נכנסה הרמ"ע מפאנו):

(קנו) **מהר"ר יוסף סאראנוסי** ראיתי במכתב להר"ח סאראנוסי מבני בניו שכתב שהיה מגדולי סיסיליא וקדש את ה' ובא לארץ מצרים והוא רבו של הרב"ב: ועלה לעה"ק צפת הוב"ב ונעשו לו כמה נסים והאריך בשבח הרב:

וכן ראיתי להרב ספר התדדים שכתב דף י"ד שהיו מביאים אליו וזאת הניחא וזכר לשוב אלל סתנא רבי יהודה בר אלפא וכן נקבר ישי' פעה"ן.

(קני) **מה' יוסף ז' עזרא** תלמיד מהרש"ר"ם ושקיל ומרי עם מהרש"ך. חיבר עצמות יוסף ומשא מלך ושאר חבוריו לא נדפסו. אך בהקדמת ספריו מבואר שה"ל ספרים אחרים נחמדים:

(קנז) **מהר"ר יוסף פאסי** (קב) (עיין מהר"כ מפאנו):

(קנא) **מה' יוסף פיגון** חיבר מנהגי הבריקה הנהגים בעיר שאלוניקי ומביא דבריו הרב כנה"ג במטרפות תדיר:

(קס) **מהר"ר יוסף פייאמיטה** (קג) (עיין שמש לדקה נח"כ):

(קסא) **מהר"ר יוסף פירמון** בישראל גדול שמו רבו של הרב מהרש"ך. ויש לו כמה תשובות וחתימות בספרי האחרונים והזכיר שני תשובות שלו הרב המבי"ט בשו"ת ח"ג סי' ע"ז וסי' ע"ח והרב המבי"ט שקיל ומרי בדבריו ובסי' קס"א סיפר בשבחו. כי הוא רב מפורסם בחכמה וקנה והוא גדול ויחיד מומחה ואין שום אדם ראוי להורות בפניו וכו' ע"ש:

(קסב) **מהר"ר יוסף פרעמסלא** (קד) (עיין חק יוסף נח"כ):

(קסג) **הרב מהר"ר יוסף ז' צאייאח** בזמן מרן בית יוסף וראיתי ס' גדול מתשובותיו כ"י. גם ראיתי ספר שארית יוסף ס' גדול כ"י בחכמת הצירוף ופי' ס' יצירה וכתוב שם שחברו בעה"ק ירושלים ת"ו שנת ש"מ. ושם כתב שחיבר בחכמת האמת ס' אבן השפה וכתבים אחרים. וס' אבן השפה ראיתי כ"י והוזכר בתשובות אבקה רוכל למרן ז"ל ויש לו שם איזה תשובות. עיין סי' י"ד וסי' נ"ד וסי' נ"ח וסי' קמ"ו וסי' קל"ז וסי' קפ"ו וסי' קפ"ח וסי' קפ"ט: (קה)

(קסד) **מהר"ר יוסף צרפתי** (קי) (עיין יד יוסף נח"כ):

(קסה) **מרן מהר"ר יוסף קארו** (קי) כתב מהר"ר ז"ל

שהיה

הנהגה מנהג ציון

(צט) וכעת נדפס לו בק"ק פסד"מ סי' למגלת אסתר:

(ק) נסתר כ"ש של"ב כשהם שופער כה הרמ"א ז"ל וכו"ש בדרשות הר"י מינן דרוש וי"ו פ"ט: (קא) ונסת"ד יחס לו ג' ספרים ס' מקראי קודש בנין פולס וכו' ישועות (ופת"כ אות פ' סי' ו'): (קב) והוציא ביח יוסף כ"פ כסס הרב הגדול (או"ח שמ"ג): (קג) ופי' אמונת חכמים ד' לנכח דמ"ו פ"ט: (קד) וז"ל דהמ"מ חק יוסף הי' נקרא יוסף משה כמ"ס דוד כרעמלא וכו"ש כהקדמת ספרו שם וכשכ"ס כ"ס כתונת יוסף וכו' חתן כה"מ ר"א ברודא, ואמנם הר"י מפדמסלא הוא כה"מ כתונת הפסים וזכרנו כבר נא לפנינו למעלה כפי"ה ע"ש וגם כלן י"ה להפליא פל החכם כ"י המעתיק שלא העיר כזה (ואולי הי' גם הוא מק"ק פרעמסלא):

(קה) וגם פשו"ת הלל"ב סק"י וכו"ח אלפ"ך מ"ו פ"ט: (קי) וכשכ"ד מוכח לו עוד ה' ספרים אולר יוסף, בן יוסף, משה יוסף, משה אלפ"י, ראש יוסף, (קי) וז"ל הגאון כפל או"ח ר"ש קונטרס שקלי הדעת פכ"ה כ' פליז כוה"ל דמשה ל"ה ימי' רבה ור"י סופ"ס ומכיון להלכה כמחזיקי ט"ז.

מד

גדולים

מערכת

מרבני קושטנדינא והובאה תשובה אחת ממנה"ש הנזכר בתורת חיים למנה"ש ח"א סי' נ"ה:

מ"ן. כתב קורא הדורות שהיה תלמיד מובהק מהרב מהר"י בי רב ע"ש דף ל"ה ע"א. ואני מסתפק מאד בזה שהרי בשנת רפ"ב בעיר אנדריופולא התחיל לחבר הבית יוסף. נמצא שהיה גדול בתורה וכבר היה לו מגיד והיה המעשה נורא כליל שבועות עם הרב מהר"ש אלקבץ כמו שהביאו הרב של"ה ועבר מ"ן דרך שלישי וחתם עם הרבנים בהסכמות כמ"ש קורא הדורות שם באופן דכשנא לצפת היה מגדולי הדור בחכמה ויראה. וא"כ איך יתכן שיהיה בתורת תלמיד עם מהר"י בי רב וב"ש לומר עליו שהיה תלמיד מובהק ממנה"ר בי רב. ומנה"ר בי רב נראה דמספר הלך לפים והיה רב שם ואח"כ הלך דרך מצרים ובה לצפת באופן שנראה שלא היה בגלילות מורקיא"ה ומ"ן לא ראהו כ"א בהליכתו לעה"ק צפת ת"ו. לכן נראה כי הרב מהר"י בי רב אחר שהוא ז"ל קיבל הסמיכה הסמך למ"ן בצפת ומש"ה מ"ן קראו מורי הרב:

וראה זה חדש סודות בגילם מ"ן ז"ל אחר פטירתו כחלוס לאדם גדול אחד וקונטרס זה הביאו כנאון חסיד בעל של"ה בספרו שער השמים נפיש וכוונות הקדושה. ור"ש הקונטרס מתחיל בן ליל הששי בשבת בלחל לחפש חשון שנת הסי"ה לזיכר פה זפת דלית כחלוס למורינו הרב כמנה"ר יוסף קלור זלוק"ל יושב על כסא חנוח מאלד ופניו מאירים כוכב הקדש והיו שם חכמים רבני עולם וא"ן מספר. הכתיב הרבה בנייהם הנגיד כמנה"ר יצחק הכהן זלל ולרנינו כמנה"ר יעקב בי רב וכו' וכו' והם החכם. אומר קל"ק וכו' ע"ש בלוק:

(קסו) מ"ר יוסף קובו (עיין נכונות עולם נח"ב):

(קסו) מ"ר יוסף נבר הנ"ל (עיין בן פורת יוסף נח"ב):

(קסה) מנה"ר יוסף קלור היה במלכות מאבויא כמ"ש בשרש קמ"מ. קיב) ומנה"ר יוסף קלור על מהר"ל ומהר"ו ז"ל. וחולק על מהר"י מברונא כמ"ש בשרש

ה"סיה משה רבי יהודה בר אלעאי והוא כנפך אלה"ר השמאלית והוא מנה"ר אלעאי. ובמקום אחר כתב שהוא משה ברש"א והל"ה והר"ב המגיד וכמה תנאים ואחרים וגאונים. וזה למגיד המלאך הדובר בו כמפורש ב"ס מגיד משה"ר וכתב הר"ב החסיד מהר"ש בן אלקבץ במעשה אור חג השבועות והכניס הר"ב של"ה ותרופה גדולתו וחשובותו מפורס' שנחפשו ונחפשו וספריו הקדושים בית יוסף ובס"פ משנה וש"ע ככל הפצות הגולה (ק) ומגדולי תלמידיו הרבמה"ר קודביר"ו והרב מהר"ם גאלאנטי והרב מהר"ר אלשיך ועוד חיבר מ"ן כללי הגמרא ושו"ת א"ה ומגיד מישרים וברך הבית ונדפסו. אך חסרו כמה קונטרסים מכתב הבית וגם ס' מגיד מישרים לפי המשוער בדעתי הקצרה הנדפס הוא אחד מחמשים. ועוד חיבר שו"ת השייכות לשאר מורים וראיתי קובץ תשובותיו כ"י בעיר אוימיר יע"א. ועוד חיבר פ"י המשניות והזכירו בכ"מ פ"י מטומאת מת. ועוד חיבר פ"י על רש"י והרמב"ן על התורה כמ"ש בהקדמת בן הרב בתשו' א"ה:

מ"ן ל"י רוב העוסק מכלל דבריו הקדושים וראיתי למנה"ר אלעאי דלדרי קונטרס פניגול דף ק"ט ע"א שכתב דל"ן דרך מ"ן לספר בגנות מ"י שפוסק דלא כותיה ומשנתו היה מבנת חסידים ואחר שנים מדתו כב"י א"ה סימן י"ז על תשובת הר"א מוידון זל"ה הוכרח מפני מעשה שהיה והסיר הרב המגיד"ט ח"א ב"י קפ"ו ובסימן קפ"ו כתב דמנה"ר יוסף עמד לו מגיד. ולפי אומר לי שמהר"י שוכר הוא רבני בית יוסף וכו' עכ"ל ע"ש שחפ"ך. וא"ן לוקר דלדרי שכלל הכי הדבר מפורסם בלוקר כתובות מ"ן דברי משאל"ס שם נקבלו דיו"ת וכמה תשובות מ"ן על דברי הרב המגיד"ע ותשובות גדולי הדור ע"ש:

מ"ן הזכיר אביו מהר"ר אפרים בא"ח סי' צ"ו בב"י שם"י תרנ"ג (קט) ובי"ר סי' ס"ב.

ובא"ה סי' שמ"ג כתב מורי חמי הרב חיים"ן אלבלג ושם סי' הכ"ה הזכיר חמיו הרב יצחק סבע. ומר דודו הרב מהר"ר יצחק קארו בעל תולדות יצחק קי) ובסוף תשובות א"ה יש תשובות מהרב דודו. ומ"ן האריך ימים פ"ז שנים ועלה לשמים בעה"ק צפת יום ה' י"ג ניסן של"ה (קיא) כמ"ש בסוף הרמב"ם ח"ד דפוס ויצא ודלא כמ"ש קורא הדורות דנה נפשיה דרב שנת של"ד. ובנו הרב שלמה קארו היה

הנה מנחם ציון

(קח) ונדפס לו גם ס' דרשות עה"ת ש"ש ואבות מכוה כשם אור לדיקים (שלוניקו תקנ"ט):
(קט) ועוד קודם לו כס"י קפ"ג ושל"ה ע"ש: (קי) לא מלאתי שם רק כס"י שפ"ב:
(קיא) ולפי"ו מ"ס הג' ש"י מינן בדכחותיו ס"ו בהספדו על הרמ"א ז"ל וז"ל ופתח שמעתי כי נפטר בקרמקא בג' הרמ"א ז"ל וחי' חסידים יקרים והנם על ש"פ הר"י קלור ז"ל ע"ש ת"י ז"ל הוא ע"ס אחרי דכמ"א נפטר קודם לו ג' שנים:
(קיב) ארץ לרפת הר"ה יולדו וארץ ששכנו גדלה ששש"י ומאילתא (מנוכח) יאלה הוראתו לכל ישראל ע' מהר"ק סי' ז"ב ק"פ וקמ"ב. והנה שם גם הוראתו אכ"ו שפ"י וי"ד ר"ה) ועד היום נדפסו ח"י מהר"ק על סמ"ג ה' פסח:

מערכת

גדולים

אבקת רוכל ס' ק"א וס' ר'. ודע תשובה ס' י"ו שבספר אבקת רוכל אין תשובה זו ממרן אלא הוא תשובה מהר"י קורקוס כמ"ש הרדב"ו בתשובה [ד'] ויניציא ס' ש"ס וכמ"ש אני הדל כספרי הקטן מחזיק ברכה י"ד סימן ס"א וגם בשו"ר ברכה שם. ועיין בתשובות הרב המב"ט ח"א סימן ר"צ דשקיל ומרי עם מהר"י קורקוס על התשובותיו:

(קט) **מה' יוסף הצבי** אחר מרבני קשמנרינא בזמן הרב פני משה. ומקורב נדפס ספר רב יוסף מקצת תשובות להרב: (קיד)

(קעא) **רבינו יוסף הרא** (קטו) (עיין רש"י ד"ה שמעתי וכו'):

וראיתי בפ' רשב"ם על התורה פ' וישב על פ' הלוא אחרי רועים בשכם שכתב זה שמעתי מר' יוסף קרא חברנו והנאה לי עכ"ל. הא למדת דהיה בזמן רש"י וכן גילו של נכדו רשב"ם. ועי' בתוספות ערכין ד' ט"ו ע"ב. ובשבלי הלקט ח"ב ס' ט' כתב ור' יוסף קרא זצ"ל פירש בענין מיכל בת שאול בתרפים וכו':

רבינו יוסף קרא. הזכירו רש"י בפ' משלי ס' ו' פ' כ"ג וסימן י"ח פ' כ"ב ושאר דוכתי. ולעיל בהבאתי מרשב"ם פ' וישב:

(קעג) **מהר"י (יוסף) קרימניץ** (קטו) תלמיד הגאונים מהר"ם בעל ההגה"ה ומהר"ר ישראל בן מהר"ר שכנא. חיבר באורי חלק הלאוין מהסמ"ג ונדפס בעיר וויניציא שנ' שס"ה: (קז)

(קעג) **מהר"ר יוסף קשריש** הוזכר בתשובות הרשב"א ח"ג ס' מ"ג וס' שג"ג:

(קעד) **מהר"ר יוסף ז' רבי** חיבר דרך המלך על סדר הרמב"ם: הגימ

בשרש קס"ט ובשרש פ"ג דרך קשתו על מהר"ם קאפסאל: מקושט. ובקורא הדורות כתב דמשרש קס"ג נראה שהיה הלמיד מהר"ל. וליתא כי התשו' ההיא [היא] ממנה"י וייל כמ"ש ואינה מתורתו של מהר"י קולון. ומהר"ל קדם למהריק"ו כמ"ש הגאון מהר"ר צבי בתשובה סימן קכ"ד והשיג על הרב שבות יעקב. ומאי דתריץ דבוריה הרב שבות יעקב בח"ב ריש ס' ק"ב ותלי זייניה כמ"ש סוף ס' יוחסין נראה שהוא ט"ס וגם מה שהביא מהשבות מהריק"ו סוף סימן ג"ב וסוף ס' ע"ב וס' קכ"ב אינה ראייה דמי זה אמר שהרב שמהיר שם הוא מהר"ל הירוע דעסיקנא ביה. והרב יחיאל מראבוב מבני בניו של מהר"י קולון כמ"ש בשו"ת מהר"ם זכות סוף סימן כ"ה. ומהריק"ו נהבקש בישיבה של מעלה שנת ר"מ. קיג) ובשרש ע"ב נאנה על עבודתו מקרי דרדקי בחרוים יפים ע"ש בסופו. ובשרש ס"ט כתב מורי אבי מופת הדור זצ"ל:

(קסט) **מהר"ר יוסף קורקוס** היה מיוצאי גריש ספרד וחיבר חבור נפלא על הרמב"ם ומביאו מרן כמ"מ ומקורב נדפס על ספר זרעים להרמב"ם. והרב חזון נחום מביא כמה לשונות ממנו והרדב"ו כותב עליו הר"י קורקוס חברין ושקיל ומרי בהדיה בתשובה ס' ש"מ:

מהר"י קורקוס מלבד חבורו שחיבר על הרמב"ם כידוע חיבר שו"ת על לשונות הרמב"ם ששאלו ממנו וכמו שעשה הרדב"ו שחיבר חבור על הרמב"ם וראיתו כ"י וגם חיבר שו"ת. וכא לידי קצת תשובות שנדפסו בוויניציא. ובא לידי קצת תשובות מהר"י קורקוס על לשונות הרמב"ם וזביתי והדפסתיים בסוף קונטרס חיים שאל ח"ב בס"ד. והוזכר הרב מהר"י קורקוס בתשובות

הגה מנחם ציון

(קיג) וזוהו נדחו דברי הרב שבת של מ' ש' ש' ס' כפ' משני קכ"ט לדמות מהר"ק ככר נדפסו ד' טורים מדכתיב בשו"ת מ"ז דברי ש"ע או"ח ש"ע וכן בשו"ת ס"ט משו"ד ע"ס וסרי קודם ש' ר"ס לא נדפס רק מו"מ לנד (בעיר פ"יבא די סאקו ע"י מו"ס שלום קווי כ"ח תמוז של"ה) ועת"כ אות ג' גמרא שם, ותוך מזה לא ידענו דמות ראי' זו וכי לא יכול להכיל מד' טורים שכתובים וכדרכם מאז:

(קיר) עס ח' הרי"א אלפאדנדי (קושטת תל"ו):
(קטו) ובקמ"ר פארוו נדפס פירוש על ידמ"י מכ"י ובאזכר הסי' דשם נמאז גם על אויב וכעיר ליופיג על אסתר דות ואיכס. וכעיר פדמא על גביהם רלשונים ואחרונים ופי' על המחזור דלשכונים ופי' חותם את עלמו אלפי יוסף בן שמעון:

(קטו) נקדשו מהר"ר משה מקדמניץ הי"ד:
(קיו) ולא זכינו רק למספר דפ"ג ותכל על דאכדיו.
(קיא) ואולם לפמ"ש בעשר הסי' הי' נקרא רפאל יוסף וע"ל אות ש' ל"ה ד"ה וחיותי וכו' ע"ש.

מה

נדורים

מערכת

הוא הגאון אשר הפליא לעשות בהנהגותיו להלמוד ורש"י ותוספות והרא"ש והרבה ליכות הרבים להציב ציונים ומורה מקום בש"ס והרמב"ם בכל התלמוד עשר ידות ממה שהיה קודם בדפוס אמשטרדם שנת או"ה למובה :

ושמעתי שנה מביתו כל הש"ס מ"ב פעמים וחקר וחקק וייקק ש"ס וקיים וזכרת כ"ס ויקדש כ"ס. ולא לבנו קבג) חתן הכר כוס הישועות להדפיס התלמיד פ"ס הנהגותיו והדפיס קלחו בלחש עטרים וכלו כפרנקפורט. ושעתי נפלות על הכר הנזכר שלמד כ"ס שנה תורה מעומד ולמד תורה לשמה וכו' דכינו בשמיים כשמים בלחש מהראשונים וכו' ינן פלוג :

(קפכ) ר' יוסף ברבי ששת בן למימי (עיין ויכוח החכ' עט החסיד נח"צ) : (קבר)

(קפג) מהר"ר יוסף הלמיד מהר"ל מפראג (עיין יוסף דעת נח"צ) :

(קפד) הגאון מהר"ר יחזקאל סג"ל לאנדרא (עיין נודע ביהודה נח"צ : קבה)

(קפה) הרב הגאון מהר"ר יחזקאל קצנאלנבוין אב"ד ור"ם דק"ק אהו"ב והפליג בזקנה וחיבר שו"ת כנסת יחזקאל : (קבו)

(קפו) מהר"ר יחיאל אשכנזי (עיין היכל ה' נח"צ) : (קבו)

(קפז) רבינו יחיאל אבי הרא"ש (עיין ראב"ן ד"ה ודע שמלאתי) : רבינו

(קפה) הג"מ יוסף שמייהדארט (עיין וקרן יוסף נח"צ : קיש)

(קפו) רבינו יוסף המכונה שין בנדים הביאו הכלבו דף ס"ה ע"ג : (קב)

(קפז) מהר"ר יוסף שלום בהשובות מהר"ר הם [י' יחיאל]

באיזה תשובות שלא השלימים הרב המחבר או איזה שאלות שלא מצא תשובה אור חיל מהר"ר יוסף הנזכר וסיים התשובות ולשאלות שלא נמצא תשובה השיב. וכתוב שם המסכים יוסף שלום או התום אי"ש. גם בסוף דרך תמים הנהגות הרי"ף בשב"מ המה ישרים יש סימוא דפסקא למהר"ר יוסף שלום והוא בדיני ור' אבות נזיקין השלום למ"ש הרב מהר"ר הם בשו"ת סי' י"ב :

(קעט) מה' יש"ר (יוסף שלמה רופא) מקאנדיא (עיין חליס נח"צ) : (קבא)

(קעט) מהר"ר יוסף במהר"ש אבוהב (עיין חדושי סופרים נח"צ) :

(קפ) הרב יוסף שמואל מודיליאנו (עיין אורין תלתאי נח"צ) :

(קפה) מהר"ר יוסף שמואל מקראקא אב"ד בק"ק פרנקפורט קבב)

הנה מנחם ציון

קיש) וגם בזכרון יעקב שס. (קב) ואפשר דהוא פורת הנוצר לקמן אות פ' ב' ופתחו' שנת פ"ה ע"ב ובספ"ה ה' שנת ס"ח הכי בשם רבינו יוסף המכונה די בנדים פ"ס וסמ"ג לאוין ס"ה ובספ"ה שנת פ"ס. ופלוג' אל ג"כ דהוא רבינו יוסף משה מערס הנוצר בשו"ת רבינו חיים אלוין ס' קע"ד פ"ס ובראש"י הדפוס סק"ו וקמ"כ וביאור הגה לית חן שס.

(קבא) גולד בקנדיא סג"ל ונפטר כפרא"ח וסוכותרס"ו ועח"כ פורת יוסף שה' תלמיד להגאון מוהר"ר סאמינה ז"ל ופ"ק על בעל חולדות יש"ר שלא הזכיר מזה כלום פ"ס ובשו"ת חוט השני סל"ז פ"ס : (קבב) ומפניקס המ"ק דק"ק פד"מ נלאה דה' לו ג' שמות ישראל יוסף שמואל ז"ל שס יוס ופ"ק ר"ח כסליו תס"ד נפטר מו"ר מוס"ס מו"ר ישראל יוסף שמואל כמורה"ה מקרעמניץ אבד"ק רה"י מעטין כמ"ס ומספדין עליו שאין מועד כפי ת"ח וכו' ע"ש. והי' נקרא כפי כל ר' שמואל ר' חיים ישע"ס פ"ס חמיו ר"ח ישע"י לורק כפ"ק קראקא ומתחלה ס' דין דפ"ק עד ש' תמ"ט וכמ"ס בר"ס בגדי הכהן (ומ"ס בעל כליה יוס"ד דט"ס הוא מלמדי הסכתו פ"ס בית אהרן פסד"א ש' ת"ן שנסע לפסד"מ פכ"ז י"ל אלוני כ"י חוזר אח"כ לנאן כשכיל ביתו) ואחר זה נפתחו לאב"ד דק"ק פד"מ עד יוס פסד"מ וע' הסכתו לס' שכתא דריגלא פ"ס (ועמ"ס עוד כזה כהנה ש"ז) :

(קבג) והוא הרב מוהר"א ליב אבד"ק מט"ד כהמ"ס קטור כללי הגמ' נדפס בש"ס פסד"א תל"ד : (קבד) וע' ג"כ חלק אלפי שס :

(קבה) וגם ח"י ס' דורש לזיון אהבה ליון ומחבר לטבור ספר שיבת ציון לבנו סג"מ שמואל ז"ל גם נדפס לו ס' דרשות הל"ח ונפטר כפראק יוס' כ' י"ז אדר תקנ"ג. וז"ל כהמ"ס תשובה מאהבה כהפסדו דמזלם לא פגר עליו חלילה כשיה ואל שכן על המיטע רק ראשו לבד ולא פגע מלבושיו משליו ולכש על קל בשני למד כ"י בעמידה פזר דקדק לאכיונים יותר מכדי יכלתו ולא פ"י שליח וכו' : (קבו) כהרס מוהר"א ז"ל וחי' גם ס' להם יחזקאל ומים יחזקאל נפטר כהמנוג יוס' ד' כ"ג תמוז תק"ס : (קבז) והואה בשו"ת הריב"ל :

(קאנ) הרב יחיאל מיכל (עין משנה
לחם נח"ב):

קבט) ושמ"ע ה' תפ"ח חתן הג' בעל נחלת בנימין וכן בתו של הג"מ שמעי' איש חלקים אבד"ק ברלין ז"ל:
 קל) נפטר ויועץ כ"ה שבת ת"ז כהרב מו"ה עזריאל חתן הג"מ אייזק פרעגער אבד"ק גלוגא:

מו

נדולים

מערכת

רבינו יעקב בעל הטורים נדפסו פרפראותיו על התורה. וכתבתי לעיל דמהקדמתו נראה שאין בידינו כל החבור אפס קצוה וכוונתי אל האמת. כי נמצא החבור בשלמות בעיר מנטובה והוא פירוש גדול כמו שלש מאות פוליוס וכתחלת הפרשה כותב הנימטריאות ומעמי המסרות ואח"כ חוזר על כל הפרשה ומפרש כל פסוק הדק היטב. ועל הרוב מביא פירש"י והרמב"ן ושקול וטרי עליהם ולפעמים מביא דברי הרב אברהם"ן עזרא ובהקדמתו הפליא בשבח פירוש הרמב"ן, ונכתב זה הספר בעיר קדשנו ירושלים תוב"ב ע"י הסופר יצחק בר יוסף ממלכות פורטוגאל בשנת חמשת אלפים קמ"ט:

רבינו יעקב בעל הטורים כתבתי אני הדל לעיל דיש לו חבור עה"ת. והפרפראות שנדפסו הם בחבור הנוכח בתחלת כל פרשת ע"ש. וכן כתב בספר מאורי אור ח"ב על הש"ס דיש בידו חבור זה כ"י ובגליון יש חידושים מהרב מהר"י מברונא ז"ל:

(רט) **מהר"ר יעקב באה בן מהר"ר** יוסף רישר מפראג קלג) חתנו של מהר"ר וואלף בן הגאון הרא"ש גיסו של מהר"ר אופנהיים ומהר"א שפירא אב"ד בק"ק מיץ. חיבר מנחת יעקב באור על תורת חסאד ובנו מהר"ש חיבר שמן למנחה לישב מה שהקשה על הרב בס' אורה מישור והרב עצמו חיבר סקת למנחה וחיבר חק יעקב וס' עיון יעקב ופאר יעקב ושו"ת שבות יעקב ג' חלקים וח"ג לא נדפס (ע"ן שנות יעקב נח"צ). ותלמידו מהר"ר יהודה מילר אב"ד קרייץ:

(רי) **מהר"ר יעקב די בוטון בן הרב** מה' אברהם שהיה נכדו של הרב לחם משנה חיבר ס' שו"ת עדות ביעקב וכתוב שם שהי"ל חיבור על ספר העשור ונאבד ומן המשואר נדפס איוה דבר

(רד) **מהר"ר יעקב אור שרגא** (קלא) (ע"ן רשפי אש נח"צ):

(רה) **מהר"ר יעקב אדבערי** (ע"ן) קהלת יעקב נח"צ):

(רו) **הרב רבינו יעקב בן הרב ר'** אליהו לבית לאמש קבל מאביו ומחתנו הרב בעל ההשלמה וחיבר חבורים נוראים להעמיד ולבאר דברי הרמב"ם ס' כ"י קדמון:

(ריז) **מהר"ר יעקב אדפנדארי** (ע"ן) מ' חיים אלפנדארי):

(רס) **רבינו יעקב בן הרא"ש קורא** אותו המגיד למרן יעקב דחילי וחיבר ארבעה טורים קרוב לשנת ק' לאלף הששי. וגדולי דורות עשו חיבור עליו כמו מהר"י אבוהב ומהר"י'ן חביב ומהר"ם אלשקר. וזכה מרן בית יוסף שחיבורו יצא לאור ונתפשטו לכל ישראל ואחריו הרב דרישה והרב בית חדש. ורבינו יעקב כתב פרפראות על התורה. ולפי מ"ש בהקדמתו מוכח שזה שבידינו אינו כל החיבור בשלמות אפס קצוה:

רבינו בעל הטורים חיבר קצור פסקי הרא"ש כמו שנראה מדברי מרן ב"י בכמה דוכתי ובא"ח ס' שו"ח כתב דהטור ברמזים מסדר דברי הרא"ש בקצרה אבל בטור כותב דעתו הלכה למעשה. וכן כתב רבינו בצלאל בתשו' ס' כ"ב וכתב שבאו לידו קצור פסקי הרא"ש כתובים בקלף וקצור התשובות. וגם הרב ת"ס בא לידו קצור פסקי הרא"ש כ"י. וכן כתב רבינו ירוחם בהקדמתו שרבינו יעקב כתב קצור פסקי אביו הרא"ש ורלא כהרב בית חדש א"ח ס' תנ"ז סעיף ו' דמסתפק בזה ע"ש. ורבינו יעקב בעל הטורים נסע מאשכנז לכא לארץ ישראל ובעיר כיא"י נתבקש בוישיבה של מעלה והיתה מנוחתו כבוד: קלב)

הנה מנחם ציון

קלא) אפי' הג"מ מנחם נחום אב"ד ק"ק ע"ה נכח"ם זכרון מנחם ולא כמ"ס תולדות א"ש שה"י אב"ד ק"ק י"ש ע"ס: קלב) וז' נכס"ד דעיר קיאו' הוא שח"י"ה יוס' א' מאומיר ופ"ק כי כסלולס נמאל מלכותו ונקבר אלל אביו הרא"ש ז"ל וחרות פליו זכ"ה"ל ה"ר יעקב צהרל"ס סגל יסורים נחכס, נפטר באהבה רבס, ובי"ב בתמוז הובא עד אביו הרא"ש לשכח אללו בקברו אשר כרה לו, וחמשת בניו בלו גבולו, ב' מומיו וג' משאלו עכ"ל, וכס' מות ה' יעקב ה' סמתים חמשה, ושאר בני הרא"ש מתו אח"כ, ונפלא הוא אשר לא נמאל שום זכר לשנת מות ה' מתי היות, ושמות החמשה המה ר' יהודה ר' שמעון ר' אליקים ר' שלום ור' יעקב (וכ"ז לקחתי מפי' אביו זכרון) ולפי"ז לע"ק על כפל ס"ק כמ"ס דר"י נשאר כחשכנו ואולי י"ל דע"ס זולתו לקחו מלמותיו לקברו אחריו אלל אביו ונוטס קלל לזה לשון הנ"ל דכ"ב בתמוז הובא עד אביו הרא"ש וכנ"ל (וע"ן טור א"ח ס' ר"ח ורמ"ב), וחיבורו פה"ת נדפס בשלימות (ואלקאווי תקס"ז): קלב) תלמידו של ה"ס, ונמ"ס להדיא כמ"י ה' פסח ר"ס תל"ד ונ"י וי"ד סכת תל"ג בק"ק מיץ:

מערכת

גדולים

מו

רבינו יעקב בעל הטורים נדפסו פרפראותיו על התורה, וכתבתי לעיל דמהקדמתו נראה שאין בידנו כל החבור אפס קצחו וכוונתי אל האמת, כי נמצא החבור בשלמות בעיר מנומכת והוא פירוש גדול כמו שלש מאות פוליו"ס וכתחלת הפרשה כותב הנימטריאות וטעמי המסורות ואח"כ חוזר על כל הפרשה ומפרש כל פסוק הדק היטב, ועל הרוב מביא פירש"י והרמב"ן ושקיל וטרי עליהם ולפעמים מביא דברי הרב אברהם"ן עזרא ובהקדמתו הפליא בשבח פירוש הרמב"ן, וכתב זה הספר בעיר קדשנו ירושלים תוב"ב ע"י הסופר יצחק בר יוסף ממלכות פורטוגאל בשנת חמשת אלפים קמ"ט:

רבינו יעקב בעל הטורים כתבתי אני הדל לעיל דיש לו חבור עה"ת, והפרפראות שנדפסו הם בחבור הנזכר בתחלת כל פרשה ע"ש, וכן כתב בספר מאורי אור ח"ב על הש"ס דיש בידו חבור זה כ"י ובגליון יש חידושים מהרב מהר"י מברונא ז"ל:

(רט) **מהר"ר יעקב באה בן מהר"ר** יוסף רישר מפראג קלג) חתנו של מהר"ד וואלף בן הגאון הרא"ש גיסו של מהר"ד אופנהיים ומהר"א שפירא אב"ד בק"ק מיץ, חיבר מנחת יעקב באור על תורת חטאת ובנו מהר"ש חיבר שמן למנחה לישיב מה שהקשה על הרב בס' אורח מישור והרב עצמו חיבר סלת למנחה וחיבר חק יעקב וס' עיון יעקב ופאר יעקב ושו"ת שבות יעקב ג' חלקים וח"ג לא נדפס (ע"ן שנות יעקב נח"צ), ותלמידיו מהר"ר יהודה מילר אבד"ק דייץ:

(רי) **מהר"ר יעקב די בוטון בן הרב** מה' אברהם שהיה נכדו של הרב לחם משנה חיבר ס' שו"ת עדות ביעקב וכתוב שם שהי"ל חיבור על ספר העשור ונאבד ומן המשווא נדפס איזה דבר

הנה מנחם ציון

קלא) אלו הג' מנחם נחום אהרן ע"ה בעמ"ס זכרון מנחם ולא כמ"ס תולדות א"ש שהי' אהרן"ק נ"ס פ"ג: קלב) ו' כסדר' דעיר כיו"ד הוא שתי"ס יוס' א' מחזיק וע"ק כי בסלקולא נמצא מנחתו ונקבר אלל אביו הרא"ש ז"ל ומרות פלו כוה"ל ה"ר יעקב כהנא"ש סגל יסורים ככה, נסער באכזה רכס, וזי"ב בתמוז הוכא עד אביו הרא"ש לשכח אללו נקברו אשר כרה לו, ותמשת בניו בלו גבולו, ב' מיימיו וג' משאלו עכ"ל, וכס' מות ה' יעקב ה' המתיס חמשה, ושאר בני הרא"ש מתו אח"כ, ונפאל הוא אשר לא נמצא שום זכר לשנת מות ה' מתי היתס, ושמות החמשה המה ר' יהודה ר' שמעון ר' אליקים ר' שלמה ור' יעקב (וכ"ו לקחתי מ' אבני זכרון) ולפי' נע"ק על פני ס"ק פה"ס דר"י נאמר באכזה ואלו י"ל דע"ס זולתו לקחו פלומתו לקבור אותו אלל אביו ונוטה קלת לזה לשון הג"ל דר"ב בתמוז הוכא עד אביו הרא"ש וכג"ל (וע"ן סור זור"ס ס' י"ח וזמ"ג), וחיבורו פה"ס נדפס בשלימות (ואלקאזוי תקס"ו):

קלג) תלמידו של הכ"ח, וכמ"ס לסידא כח' ה' פה ר"ס תלד' וזי"ג יו"ד שנת תל"ג כק"ק מיץ:

(רד) **מהר"ר יעקב אור שרגא** קלא) (ע"ן רספי אס נח"צ):

(רה) **מהר"ר יעקב אדבערי** (ע"ן קהלת יעקב נח"צ):

(רו) **הרב רבינו יעקב בן הרב ר' אליהו** לבית לאמש קבל מאביו ומחתנו הרב בעל ההשלמה וחיבר חבורים נוראים להעמיד ולבאר דברי הרמב"ם ס' כ"י קדמון:

(רי) **מהר"ר יעקב ארפנדארי** (ע"ן מ' חייס אלפנדארי):

(רס) **רבינו יעקב בן הרא"ש קורא** אותו המגיד למרן יעקב דחילי וחיבר ארבעה טורים קרוב לשנת ק' לאלף הששי, וגדולי דורות עשו חיבור עליו כמו מהר"י אבוהב ומהר"י א' חביב ומהר"ם אלשקר, וזכה מרן בית יוסף שחיבורו יצא לאור ונתפשטו לכל ישראל ואחריו הרב דרישה והרב בית חדש, ורבינו יעקב כתב פרפראות על התורה, ולפי מ"ש בהקדמתו מוכח שזה שבידינו אינו כל החיבור בשלמות אפס קצחו:

רבינו בעל הטורים חיבר קצור פסקי הרא"ש כמו שנראה מדברי מרן ב"י בכמה דוכתי ובא"ח ס' שו"ח כתב דהטור ברמזים מסדר דברי הרא"ש בקצרה אבל בטור כותב דעתו הלכה למעשה, וכן כתב רבינו בצלאל בהשו' ס' כ"ב וכתב שבאו לידו קצור פסקי הרא"ש כתובים בקלף וקצור התשובות, וגם הרב ה"ח ס' לידו קצור פסקי הרא"ש כ"י, וכן כתב רבינו ירוחם בהקדמתו שרבינו יעקב כתב קיצור פסקי אביו הרא"ש ודלא כהרב בית חדש א"ח ס' תנ"ז סעיף ו' דמסתפק בזה ע"ש, ורבינו יעקב בעל הטורים נסע מאשכנז לבא לארץ ישראל ובעיר כיו"ד נתבקש ביישיבה של מעלה והיתה מנוחתו כבוד: קלב)

וכלל א' סימן ד' וסימן י"ב שכתב שהוא רבינו יעקב ממרו"ש. קמ) ונראה מספר חרדים סוף דף מ"ב שהיה גיסו של הרב המרדכי : קמא)

ועתה נדפסו תשובות הרדב"ב בפיראדא ושם סי' תקל"ב כתב כי בידי קצת שאלו' ששאל אחד מהראשונים מן השמים ע"י התבודדות ותפלה והזכרת שמות והיו משיבין לו על שאלותיו עכ"ד. ולעיל הבאתי מהרב שבלי הלקט שהוא רבינו יעקב ממרו"ש. ועתה בא לירי העתק קונטרס השו"ת הללו כי בתחלה ראיתי קונטרס השאלות הללו כמו רגע. ושם ראיתי עתה ששמו רבינו יעקב הלוי ואפשר שהיה ממרו"ש והרתי איתנהו: ובכלל השאלות ראיתי שאלה אחת ששאל ליל כ"ט לחדש אלול שנת תתקס"ג וא"כ היה בסוף ימי הרמב"ם כמבואר: ומ"ש באנור סי' ת"ו שרבינו יעקב מריו"ם עשה ש"ח וכו' נראה שהוא מ"ם וצ"ל רבינו יעקב ממרו"ש: קמב)

איתנהו ד"ס לחקור על הדין נכדא רבא דהיה שאל מן השמים כספיקא דדניא ודמחלוקת הפוסקים הלכתא כמאל והיו משמים מן השמים ויודלי דהוה ענין כאשר יודוהו מן השמים. דהיו ענין הכי והיו פסק הרמב"ם פ"ט מיוסדי התורה דין ד' דאם הניבא עקב דבר מפי השמועה או אמר ה' אמר שהדיון כך חזק שנאמר לא בשמים היא קמב) ומתן ככ"מ הביא אותם שאלוהו אפי' אמרם יושב בן נון לא ייטגא ליה. וכתב הרב פרי"ח בנימוקיו לספר הנדע דאז כל דקדוק נהיה לאו בדרך נבואה קאמר אלא בדרך סברה. ואשכחתי מניין דהרמב"ם עלמו בהקדמתו לפ' המעשה כתב בדברי מר"ן וז"ל הניבא כמיוסור סברה וכו' ויאמר הניבא כי הקב"ה אמר אלי שסברתי אמת לא תשמע אליו וכו' וכן אמרו החכמים האלהים אלו אמרם לי יושב בן נון לא ייטגא ליה ולא שמעתי מינה וכן עוד אמרו אם יבא אליהו וכו'. ויכל לומר שאין להוסיף ולגרוע מאלו על דרך נבואה בשום פנים. וכן אם ייעד הניבא שהקב"ה אמר אליו שהדיון כמלוא פ' כך וכו' סברה פ' אמת היבד הניבא הווא שהוא נביא חזק מן אסדנו שאין תורה נתונה אחרי נביא הראשון ואין להוסיף ואין לגרוע כמו שנאמר לא בשמים היא

מהר"ר יעקב ו' חביב היה ספרדי והיה דר בירושלים תוב"ב. כ"כ בס' מצרף לחכמה דף כ"ד-ע"ב. ופשוט שהי' ספרדי והיה דר בסאמורה והי' מגורש ספרד כמפורש ברשי תשובות מהרל"ה בנו. אבל מ"ש דהיה דר בירושלים נתחלף לו מאב לבן כי מהר"ר ו' חביב בא מהגורש עצמו ונתישב בעיר שלוניקי ונח נפשיה שם וטרם סיום הדפסת עין יעקב אשר יסד הרב הנוכח. ולכן בח"ב מהעין יעקב לא יש חידושים ממנו כמו בח"א שיש הרבה חידושים ממנו ומתחיל החידוש אמר הכותב. אבל בח"ב לא מתחיל כהאי סימנא. וגם מוח"א הראשונים אין בח"ב כמו שיש בח"א והושטת הרבה ומבואר בדברי בנו מהרל"ה הנדפסים בעין יעקב כאשר יראה הרוואה. אבל בנו הרב מה' לוי ו' חביב בא לעה"ק ירושלים ת"ו והיה אב שם כמה שנים כנודע:

(רנא) **מר יעקב החבר** בן מר רב נסים (עין רבינו נסים נר יעקב):

(רנב) **רבינו יעקב** בן רבינו חננאל צקלי (עין תורה מנחה נח"ב):

(רנג) **מהר"ר יעקב** בן הרב משאת בנימין (עין נחלת יעקב נח"ב):

(רנד) **רבינו יעקב החסיד** היה שואל שאלות מן השמים בהלכות ובספיקי דינין ולהכריע בין הפוסקים ומשיבין לו. וכ"כ הרדב"ו בתשובה בח"א סימן יו"ד דהיה אחר מהגדולים בקבלה הכי קרא שמו יעקב. ובח"ב סימן ש"ם כתב דאמרו שהוא ר"ת וכ"כ באיסור והיתר הארוך בענין חוש"ט ד:

ואני הצעיר הן כל יקר ראתה עיני קונטרס כ"מ משאלו' אלו והתשובות שהשיבו מן השמים ומשם מוכח שאינו ר"ת וכן ראיתי בספר שבלי הלקט כלל ב' דין כ"א

הנה מנחם ציון

קמ) וז"ל לכ"ו אחרי דקורות בית הספר גוסא מפידין עליו דליתו לר"ת וכפרע שהוא נוכח שם כ"פ כמו כס' ג' ל"ח ול"ט פ"ט:

קמא) וז"ל דלית כיון כעסד"ד כמ"ש ס' בעלי התלומות לר"י מקורביל וכמ"ש המח' לקמן דר"י מקורביל הי' גיסו של המרדכי והוא בעל הסמ"ק ונתקבץ ליש"מ כ"ח חיי"ה ח"א מ' וע"ל מ' פ"ט: קמב) ול"ט ס' כמסתפק והרי דברי האגור שם לקוחים מהם משה"ל ה' שנת ס' כ"א וס' א"י להדיא כ' יעקב ממרו"ש: קמג) ולענין דעיקר הכונה לידע איך פסק' ל' ככ"ד שלמעלה הכל לא לפסוק ולחתוך הדיון גם למעט עפ"י אותה תשובה מן השמים דהרי כתוב הדבר הוא בכל אשר יורו אחתם הכהנים וגו' וכן אשר תקראו אחתם וגו' חזק אפי' שגוגין וכו' ואפי' אומר לך על ימין שהוא שאל, וכן מלינו שאלו דרכי' אומר לכ"ד שלמעלה אני ואחם נמלכין לבד' של אותה שאלה"ל כמ"ש, וראו' לזה הדרכה דברים מלינו דמהו נגד הלכה פסוקה, ופשוט' הר"ם (הג"מ ס"ה סכנים) כדיון מלמד שחלו פסוק שם נגד כל רבותיו כשכל הנביא שאל' כחלו פ"ט וע"ק. ועמ"כ הרה"ג המניח מקווי"ן ז"ל בס' פניות ישראל פה"ת בענין פסק הרמב"ם כפסק בהרת קדמה לשער לכן חלקיות פ"ט והוא כעין מ"ש המחבר כאן, (ועמ"כ עוד כזה כהג"ה ש"ן סוף הס'):